

Kameethari Ñaantsi Josankinatakeri Marcos

*Ikamantantakeri Juan oviinkaatanereri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Jiroka okanta opoñaantanakari Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Itomi Pava, paitachari Jesucristo.

² Pairani tzimatsi kamantantanereri ipaita Isaías. Josankinatakotakeri Pava ñaanaatziri Itomi, ikantziri:

Notomí, ari notyaantake etyaarone inkamantakotemi,

Iriitake ovetsikanontemine.

³ Incheraacheraaventapaakemi tsika te inampii-itaro, inkantantapaake:

Povameethataineri Avinkatharite tsika inkenapaake,

Pinkempitakaantero itampatzikaitziro avotsi.

⁴ Ari okantamaitaka, monkarataka ñaaventayeetakeri. Kinkithatake pairani Juan tsika te inampii-itaro, ñaaventapaakero oviinkaataantsi, ikantantapaake:

“Poviinkaatzimentyaari Avinkatharite, povashaantairo kaariperori, aritake impeyakoyetaimiro pikaariperoshirevetaka.”

⁵ Oshekira pokashitakeriri Juan, Judea-satziite ipoña Jerusalén-satziite. Ikamantakoyetapaakero ikaariperoshiretzi, irootake joviinkaayeetantakariri jiñaaki Jordán.

⁶ Iithaaretari Juan, jontyeetziro ivitzi camello. Jovathakitari meshinantsimashi. Jañaantari jovayetari kentori, jimiretari iyaaki pitsi.

⁷ Jiroka ikantake Juan ikinkithatzi: “Aat-sikitake maperotzirori iñaapinkatharentsitzi, noñaapinkathatzitataikari naaka. Te aritaajate inkempitakaantyaana iromperatane onkantya noiyotashitantaariri no-zapato-ryeeri.

⁸ Iriitakera kempitakaantyaarone iroviinkaatan-tatyeerimi Tasorentsinkantsi. Naakamacheeni intaani noviinkaatanamatsitaro jiña.”

Joviinkaata Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Ikanta ipokake Jesús ipoñaakaro nampitsiki Nazaret saikatsiri Galilea. Joviinkaatavakari Juan antaraaki jiña Jordán.

¹⁰ Iro intonkaantanakyaarimi Jesús, kempivaitaka ashitaryaanakityeeyaami inkite, iñaavakeri josaaviinkashitapaakari Tasorentsinkantsi ikenapaake jenoki joshiyapaakari shiro.

¹¹ Ikemaitatzi jenoki ikantaitanake: Oshekira nokimoshireventakemi Notomi, eerokatake netakoperotane.

Inkaariperoshiretakaiterimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ikantakaanakarira Jesús Tasorentsinkantsi, jatake tsika te inampiitaro.

¹³ Ari ikovavetakari Satanás inkaariperoshire-takairimi. Tema osheki kitaite isaikake janta itzi-mayetzira koveenkari piratsi, okaratzi 40 kitaite.

Iro ipokantapaakari maninkariite jampitakotakeri.

Jetanakari jantayetziri Jesús
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ipoña ikenanake Jesús Galilea-ki inkamantantero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri tsika ikanta Pava ipinkathariventantai. Aritakera jashitakoitakeri Juan irirori.

¹⁵ Ikantantapaake Jesús, ikamantantzi: “Monkarataka iriñeetantyaariri Pava impinkathariventantai, pinkempisantairo Kameethari Ñaantsi. Povashaantayetairo pikaariperoshirevaitzi.”

Jaantaitanakariri 4 shimaatzinkari
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Okanta pashine kitaite ikenanake Jesús inkaarethapyaaki Galilea, iñaapaatziiri paitachari Simón itsipatakari irirentzi Andrés ikithataiyini. Tema shimaatzinkari inaiyini.

¹⁷ Ikantapaakeri: “Poyaatena, onkempitaiyaaro iroñaaka iriimi atziri noshimaatakagaiyaami.”

¹⁸ Aripaitera joyaatanakeri, jookanakero iithamento.

¹⁹ Iro jovaavetanaka kapicheeni, iñaapaatziiri itomipayeeni Zebedeo paitachari Jacobo itsipatakari irirentzi Juan, isaikaiyini ipitoki jovaipatziro iithare.

²⁰ Jaanakeri eejatzi. Eeniro isaikanake iriri itsipayetanaari iratzirite.

Atziri jaakiri peyari
(Lc. 4.31-37)

²¹ Aritake areetaiyakani Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaite jimakoryaan-taitari, jiyotaantapaake japatotapiintaita.

²² Tera omaanta ishintsinka jiyotaantzira, janaanakeri iyotzinkariite, iniroite ipampoy-aaminthaitanakeri.

²³ Ariya isaikakeri janta atziri jaakiri peyari, kaimanake irirori,

²⁴ ikantzi: “Jesús, Nazaret-satzi, niyotzimi naaka, eerokatake itasorentsita Pava. Iro pipokantari jaka paperotaiyenani.”

²⁵ Ikantanakeri Jesús: “¡Pimairete peyari! ¡Piyaate!”

²⁶ Ikaimanake shintsiini atziri, jom-petatakaavaitanakeri iveyarite, jookanakerira.

²⁷ Ikantavakaanaka atziriite: “Piñaataiteri irika, ikitsirinkiri jovavisaakotziri jaakiri peyari.” Ipampoyaaperoitanakeri.

²⁸ Ikemakoitanakeri thaankiini Jesús maaroni janta Galilea-ki.

*Jovashinchagairo Jesús iriyote Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)*

²⁹ Ikanta ishitovanaira Jesús japatotapiintaita, jaanakeri Juan ipoña Jacobo, ikenaiyanakeni ipankoki Simón, isaikitara eejatzi Andrés irirentzi Simón.

³⁰ Iro jaretapaakityaani, ikantaitavakeri: “Okatsirinkavaitatzi iriyote Simón.”

³¹ Eekero ipithokashitaro, jakathavakotakero, jomisaikakero. Eshitanake okatsirinkavaiveta. Piriintanaka amenayetavakeneri ompaitya ompavakeriri.

Jovashinchaayetziri Jesús mantsiyari
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Okanta osheetyaanake, jamaitapaakeneri Jesús osheki mantsiyari, jamaitakeneri eejatzi osheki jaakiri peyari.

³³ Ipiyotzimentaitapaakari pankotsiki.

³⁴ Jovashinchaayetairi maaroni. Tera ishinete aparoni peyari iriñaavaite jovashinchaayetzirira ikaratzi jaakayetziri. Tema jiyotzi peyari irirori tsika ipaita Jesús.

Jiyotaantzi Jesús maaroni Galilea-ki
(Lc. 4.42-44)

³⁵ Okanta okitaitzimatake, ananenkanaka Jesús iñaañaatzi tsika te inampiitaro.

³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi jyaataiyirini, ikokovatairi.

³⁷ Ikanta iñaapairi, ikantapairi: “Iyotaanari, ikokovaitatziimi.”

³⁸ Jakanakeri irirori ikantzi: “Thame aate, tera iro nompokantyaari nosaike jaka, ontzimatyey niy-otaantayete eejatzi pashineki nampitsi.”

³⁹ Ari okantamaitaka, ithonka Jesús janiitakero Galilea, jiyotaantake maaroni nampitsi tsika japatotapiintaita, jovashinchaayetai osheki jaakayevetari peyari.

Jovashinchaayeetziri omatziri pathaarontsi
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Ipoña ipokake omatziri pathaarontsi, jotyeerovashitapaakari Jesús, ikantapaakeri: “Pikovirika, ari onkantake povashinchagina.”

41 Jamenanakeri Jesús, jetakoshiretanakari. Jantantakari kapicheeni irako, ikantziri: “¡Nokovi, peshitakotai!”

42 Eshitakotanake ipathaavaivetaka.

43 Ikantavetavaari jiyaataira inampiki,

44 ikantziri: “Eerora pikamantakotana. Apatziro povanakero piyaatashiteri omperatasorentsitaari, pimonkaratairo ikantakaantakeri pairani Moisés-ni, paanake pinkitevathatantaiyaari, iroora iriyoyeetantaityaari eshitakotaimi.”

45 Iro kantamaitacha pathaavaivetachari, ikamantantanake nampitsiki tsika okanta jeshitakotantaari. Iro kaari aritantanaa isaikanai Jesús nampitsiki. Jatake tsika te inampiitaro, ari isaikakeri. Arimaitaka ipokashitziriri osheki atziri.

2

Jovashinchagairi Jesús kisoporokiri (Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Avisake tsika okaratzi kitaite, eejatzi ipiyaa Jesús nampitsiki Capernaum. Ikemayetavai atziiriite, ikantaitzi: “Areetaa Jesús.”

2 Ipiyotzimentavaari eejatzi, te iranteta-paakyaaro pankotsi. Jiyotaayetapairi maaroni.

3 Tzimatsiya 4 atziri pokashitakeriri Jesús janatakotakeri kisoporokitatsiri.

4 Te onkante iriñeeri, jotzikaakeri atziiriite piyotainchari. Ataitanake jenoki pankotsiki, joveyantakero ikatziyakara Jesús, jovaniiryako-takeri mantsiyari.

⁵ Ikanta Jesús, jiyotakotavakeri iraventaashiretaneete, iñaanatavakari mantsiyari, ikantziri: “Noto mí, ipeyakoitaimiro pikaariperoshirevetaka.”

⁶ Kemavakeya iyotzinkariite, ikantashiretaiyanake irirori:

⁷ “Ithainkakeri Pava irika. Tema tekatsi kanterone impeyakotantero kaariperori, apaniro ikanta irirori Pava ipeyakotantziro.”

⁸ Iyotake Jesús ikinkishiretakari, ari josampitziri, ikantziri: “¿Opaitama pikinkishirevaitashitantari?”

⁹ ¿Tema onkameethatzimotemi nonkanteri kisorokiri: ‘Ipeyakoitaimiro piyaariperoshirenka?’ ¿Irooma pikovi nonkanteri: ‘Pinkatziye, paanairo ponoryaamento, piyaatai?’

¹⁰ Iroñaaka piñeeri Itomi Atziri tzimatsi ishintsinka, ipeyakotziri kaariperoshireriite.” Ipithokashitanakari kisorokiri, ikantanakeri:

¹¹ “¡Pinkatziye! Paanairo ponoryaamento. Piyaatai.”

¹² Katziyanaka mantsiyari, jaanairo jonoryaantavetari, shitovanake. Maaroni atziri iñaavakeri. Ipampoyaaminthatanakeri iñaayetakerira. Itharomentaventanakari Pava, ikantayetanake: “Omapero okameethatake iroka. Tera añaapiinteoshiyaarone.”

Jaantanakariri Jesús paitachari Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoña japiitapairo Jesús jiyotaayetapairi atziri inkaarethapyaaki. Ari ipiyotzimentaitavaari eejatzi.

¹⁴ Ikanta ithonkanakero jiyotaantzi, avisanake. Irojatzí iñaantapaakariri itomi Alfeo paitachari

Leví, isaiki irirori ikovakoyetziri kireeki isheninkapayeeni. Ikantapaakeri: “¡Poyaatenal!” Katziyanaka, joyaatanakeri.

¹⁵ Ipoña Leví irirori, jaanakeri Jesús irovakaiyaari ipankoki. Ari jiyaatzitakari eejatzi iriyotaane, ikempiyapaakari kovakoyetziriri isheninka kireeki, ipoña kaariperoshireriite. Osheki piyotaincha jovaiyani.

¹⁶ Ikanta Fariseo-payeeni itsipatakari iyotzinkariite, josampitakeri iriyotaane Jesús, ikantziri: “¿Opaitama ikempiyantariri iyotaimiri kaariperoshireriite, ikempiyakari eejatzi kovakotziriri isheninka?”

¹⁷ Ari jakanake Jesús, ikantanakeri: “Aririka irimantsiyate atziri ipokashitziri aaventantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsine tekatsi inkove irirori. Tera iro nopokajaantantakari naaka nonkaimashireyetairi kameethashireriite, aña nopokashitaatziiri kaariperoshireriite nonkaimashireyetairi.”

Iñaaventziro Jesús itzitaita

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Tzimatsira pokashitakeriri Jesús, josampitapaakeri ikantziri: “Itzitapiintakaro iriyotaane Juan irovarite, ari ikempitari iriyotaane Fariseo-payeeni. ¿Opaitama kaari itzitantaro piyotaane eeroka?”

¹⁹ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “Aririka inkempiyeyaari aavakaachari, ¿Arima irovashireneentaitakya? Kempitaka eero, aña kimoshirera inkantaitya irovaitya.

²⁰ Irooma apaata, aririka iragaitakeri iimentaitari, aripaitera intziventavaitaityaari.

21 Aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami irovapatankaitantyaaro ovakeramairi osape, arira osaperyaaperotanake ampi-thatanakyaarika ovakeramairi.

22 Iroora aritatsi irovayeetero ovakerari imireyeetari, ovakerariki meshinantsinaki. Irooma irovantashiitakyaaro paisatonakiki, ari osanaryaakotanake, apiteroite apaatashiv-aitakya.”

*Iñaaventziro Jesús kitaite jimakoryaantaitari
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)*

23 Okanta aparoni kitaite imakoryaantaitari, ikenanake Jesús pankirentsimashiki. Ari javiikitakeri iriyotaane okithoki pankirentsi.

24 Te onimoteri Fariseo-payeeni, josampitakeri Jesús, ikantanakeri: “¿Opaitama javiikitantarori piyotaane? ¿Tema iriyote te oshinetaantsite kitaiteriki jimakoryaantaitari?”

25 Jakanake Jesús ikantzi: “¿Tema piñaanatakoteri ikantakota David-ni itsipayetakari ikarataiyini aantavetakariri itashe?”

26 Ikyaaake tasorentsipankoki ijevavetari Abiatar-ni, jovakaro tasorentsianta, ipakeri eejatzi itsipayetakari. Tera oshinetaantsiveta, intaani jovapiintavetaro Omperatasorentsitaari.”

27 Eekero ikantanakitzi Jesús: “Tema iriira atziriite kantakaantakerori jovetsikantaitakarori kitaite jimakoryaantaitari. Tera iro kitaite jimakoryaantaitari kantakaanterone jovetsikayee-tantakariri atziriite.

28 Irika Itomi Atziri ipinkathariperotzi irirori, janayiro iroka kitaite.”

3

Atziri kisovakori (Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ipoña ikyaapai eejatzi Jesús japatotapiintaita. Ari isaikake atziri kisovakori.

² Ikovaitatziira iriñeeteri irovashinchaayetairi mantsiyari kitaite jimakoryaantaitari. Aamaane jovaitakeri, onantyaari inkantakoiteri.

³ Ipoña Jesús ikaimakeri mantsiyari, ikantziri: “Pimpoke, posatekya niyanki.”

⁴ Josampitakeri piyotzimentakariri: “¿Otzimikama shinetaantsitatsiri anteri kitaite jimakoryaantaitari? ¿Tema arite aneshinonkatante, irooma aritatsi avamaante? ¿Tema aritzi antero kameethari, irooma aritatsi ankaariperovaite?” Tekatsira akatsine.

⁵ Ipampoyaanakeri Jesús piyotzimentakariri, ovatsimashiretanakeri jiñaaayerakerira te irineshinonkayetante, ikantanakeri mantsiyari: “¡Pinthaaryaavakotai!” Matanaka, akotsitanai kameetha atziri.

⁶ Ikanta Fariseo-payeeni, jatake ikinkithavaitakairi aapatziyariri Herodes iramene tsika inkantero irovamaakaan-tantyaariri Jesús.

Ipiyotaita inkaarethapyaaki

⁷ Ipoña ishitovanai Jesús, ikenanai inkaarethapyaaki itsipatanaari iriyotaane. Joyaareki jovanakeri Galilea-satzi, Judea-satzi,

⁸ Jerusalén-satzi, Idumea-satzi, maaroni nampiyetarori intatsikero antaraaki jiñaa Jordán. Ikemakotakeri eejatzi Tiro-satzi, Sidón-satzi, ikantaitzi: “Osheki itasonkaventantake Jesús,

jantake osheki kaari iñaapiintaitzi.” Pokaiyanakeni iriroriite iriñeeri.

⁹ Irootake Jesús ikantantanakariri iriyotaane irameneneri pitotsi, eero janavyeetantari.

¹⁰ Jimatakeró Jesús, jovashinchaayetake osheki. Otatsinkapirínikitavakaaka mantsiyari ikovira irantantavakyaari kapicheeni irako.

¹¹ Ipokayetzira jaakayetziri peyari, jotyeerovashitari Jesús, ikaimimaita shintsiini, ikantzi: “¡Eeroka Itomi Pava, niyotzimi naaka!”

¹² Onkantya eero jiyotzitantaitari Jesús, ikisathayetakeri.

*Jiyoshiitake Jesús 12 Irotyaantajanoriite
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)*

¹³ Ipoña itonkaanake Jesús otzishiki. Arira ikaimakaanapaakeri ikaratzi ookimotakariri. Jataiyakeni ikaratzi ikaimakaanakeri.

¹⁴ Aripaitera jiyoshiitake 12 intsipatapiintyaari, iriitake irotyaanteri inkinkithatakaantayete.

¹⁵ Ipasavyaakari irovashinchaayetairi irirori mantsiyari, ikaratzi jaakayetziri peyari.

¹⁶ Jirika ikaratzi jiyoshiitakeri: Simón, ipaitakeri Pedro.

¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipataakeri Juan, irijatzi irirentzi Jacobo. Ipaitakeri “Boanerges,” (akantziri añaaneki aaka: “Otomi ookatharontsi.”)

¹⁸ Ipoñaapaaka eejatzi Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, eejatzi Simón ipaitakeri “Kisakotantaneri,”

¹⁹ ipoñaapaaka Judas Iscariote, tsika intzime pithokashityaarine.

*Kishimatziriri Tasorentsinkantsi
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)*

²⁰ Ipoña ipokaiyeeni Jesús pankotsiki. Ari ipiyotzimentavaari osheki atzirite, te onkante iriyaatapainte irovaiya Jesús.

²¹ Tzimatsi kantayetaintsiri: “Shinkiventaka Jesús.” Iro ipokantavetakari isheninkathoriite, iraanairimi.

²² Areetaiyapaakani eejatzi iyotzinkariite ipoñaayetaka Jerusalén, ikantapaake irirori: “Irika atziri jovashinchaatziiri ashitariri peyari paitachari ‘Beelzebú,’ irootake jovashinchaayetantariri ikaratzi jaakayetziri peyari.”

²³ Ikanta ikemakera Jesús, japatotaiyak-erini, joshiyakaaventatziiniri okaratzi ikantayetakeriri, ikantziri: “¿Tzimatsima peyari kaminaavakaachari eero jaakantanta?”

²⁴ Aririka irantaminthatavakaiya atziri tsika ipinkathariventaitziri aparoniki nampitsi, jiñiuro jovapintaavaka.

²⁵ Aririka irantaminthatavakaiya eejatzi atziri isaikavankotavakaiyani, ari iriñaakero irovapintaavakaiya.

²⁶ Ari ikantari eejatzi peyari aririka irantaminthatavakaiyaami, ari irovapintaavakaakya, eero iñiuro ishintsite, ari inthonkyaari.

²⁷ Aparoni atziri ñaaperotachari kameetha, tekatsira materine inkyashiteri ipankoki irayiteri jashiyetari irirori. Irooma aririka iroosoitakeri, aritake irimaitakeri.

²⁸ Pinkeme nonkante: kantatsi impeyakotairi

Pava inkarate kaariperoshirevaitatsine, onkantavetakya inkantzimavaivetakyaari.

²⁹ Iriima inkarate kantzimavaitakerine Tasorentsinkantsi, irashira irovaatyero, eerova ipeyakoitairi.”

³⁰ Iroora ikantantakari Jesús, tema ikantayee-tatziiri: “Kamaari inatzi.”

*Iriniro Jesús ipoña irirentzipayeeni
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

³¹ Ariya areetapaakari iriniro Jesús otsipatakari irirentzipayeeni, okaimakaantapaakeri, okatziyapaaka jakakiroki.

³² Ikantavetakari ikaratzi apatoventakariri: “Ari opokiri piniro otsipatakari pirentzipayeeni, okovi oñeemi.”

³³ Ikantanake Jesús: “¿Niinkama pikinkishiretai-yarini eeroka iro nonirontari, iri nirentzitari?”

³⁴ Ari jamenayetanakeri apatoventakariri, ikantzi: “Irikaite, iriiyetakera nokempitakaantaari nirentzi, irijatzi nokempitakaantaari noniro.

³⁵ Ikaratzi antanairori ikovayetziri Pava, iri-itakera nirentzitari, irojatzi notsirontaari, irojatzi nonirontari.”

4

*Joshiyakaaventziri Jesús pankivairentzi
(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)*

¹ Ipoña ipiyanaa eejatzi Jesús inkaarethapyaaki, jiyotaantapai. Ipiyotzimentaitavaari. Otetanaka pitotsiki, saikakotake niyankyaaki kapicheeni, katziyeeyakani atziriite othapyaaki ikempisantziri.

² Maaroni jiyotaayetziriri, joshiyakaaventatzi-iniri, ikantzi:

³ “Tzimatsi aparoni pankivairentzi, jatatsiri im-pankite.

⁴ Ikanta jookakitakero ivankire, tzimatsi ookakitapainchari avotsiki. Ipoña ipokaiyapaakeni tsimeri, jovapaakaro.

⁵ Tzimatsi pashine ookakitapainchari tsika omapiporokitzi te ontzimaperote kipatsi. Thaankiperoini oshookavetanaka. Tera ontontapathaperotatye kipatsi,

⁶ sampishitanake pankirentsi jooryaapaakera ooryaa. Tema te onkyaaperote oparitha inthomointa.

⁷ Tzimatsiya pashine ookakitapainchari okitcheemashitzi, anaanakero iroori oshookanake. Te onkithokite.

⁸ Tzimatsiya pashine ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi, saankana oshookapaake, kithokitanake maaroni. Tzimayetai okitho aparopayeeni okaratzi shookaintsiri. Aparoni shookapaintsiri, eepiyokiini okithokitanake, pashine osheki piyokineentanaintsiri, pashine oshekiperotanaintsiri okitho.”*

⁹ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Kovatsiri inke-mathatero, irovayempitatty inkempisante.”

¹⁰ Aritake jataiyeeni maaroni atziri, intaani isaikake Jesús itsipayetakari oyaayetapiintakeriri, ipoña 12 iriyotaane. Ari josampitaiyakeri

* **4:8** Kantakotajaantachari jaka “okaratzi shookapaintsiri,” aamaaka okaratzi 30 okithoki, pashine okaratzi 60 okithoki, pashine okaratzi 100 okithoki.

Jesús, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka okaratzí poshiyakaaventakeri inkaaranki?”

¹¹ Jakanakeri Jesús, ikantzi: “Iroñaakara nonkamantemiro kaari piyovetaiyani, aritake piyotairo tsika ikanta Pava ipinkathariventantzi. Iriima pashinepayeeni, eero nokamantzitari irirori, intaani noshiyakaaventayeteneri,

¹² ari onkantya eero iñaantaro ikemayevetari. Onkantavetakya inkempisante, eero ikemath-atziro, ari onkantya eero ipashineshoretantaa, tema eero ipeyakoitairi irirori.”

¹³ Ipoña Jesús josampitziri, ikantziri: “¿Tema piyotavakero noshiyakaaventakeri? Aririka noshiyakaaventakemiro pashine, ¿tsikatya pinkantya piyotantyaarori?

¹⁴ Tema irika atziri ookakitakerori ivankire, iriira oshiyakaaventacha kamantantzirori iñaane Pava.

¹⁵ Tzimatsi kemavetarori ñaantsi, ipokapaake Satanás, imaisantakaapaakeri. Iriiyetakera oshiyakaaventziri ookakitapainchari avotsiki.

¹⁶ Tzimatsi kemavetarori ñaantsi, ikempisantaveta thaankiini. Joshiyakovetakaro ookakitapainchari omapiporokitzi, oshookavetanaka thaankiini.

¹⁷ Tera iriyotakoperotatyero ñaantsi, te inkisashityaaro ikemaantsiventanakaro ikempisantanairo ñaantsi, jovashaantanakero. Joshiyakarora pankirentsi sampishitanaintsiri, tera onkyaaperotatyero oparitha inthomointa kipatsiki.

¹⁸ Tzimatsi pashine kemavetarori ñaantsi, oshiyakaaventakeri ookakitapainchari

kitocheemashiki.

¹⁹ Okantakaantziro jamatavivaita apaniro, ikinkishiryaaakotaro irashaarantya, iro ikovap-erotake ontzimimotairi maaroni. Anaanakero ñaantsi ikemavetavakari, joshiyakaro pankirentsi kaari kithotatsine.

²⁰ Tzimatsiya kemavakerori ñaantsi, oshiyakaaventakeri ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi. Ikempisantanai, joshiyakotakaro aparoni shookapaintsiri, tzimanaintsiri eepiyokiini okithokitanake, pashine osheki piyokineentanaintsiri, pashine oshekiperotanaintsiri okitho.”†

*Onkoñaatakoyetai omanakoyevetainchari
(Lc. 8.16-18)*

²¹ Ipoña ikantake eejatzi: “Ankoverika ootyaari ootamento, ¿arima antatakotakeri kovitzinaki? ¿Avakotzirima otapinaki? Tera. Aña iro akovi onkoñeetye maaroni inkene amenavaite.

²² Ari onkantyaari eejatzi, ontzimatye onkoñaatakoyetai omanakoyevetainchari, ooñaarontairo kaari ikemathaveeta pairani.

²³ Kovirori inkemathatairo, inkempisante.”

²⁴ Ikantanakeri eejatzi: “Paamaiyaarora okaratzi pikemakeri. Otzimikari pantzimotan-tane, jimaperoyeetaimikari apaata eeroka.‡

† 4:20 Pamenero kantakotachari janta versículo 4.8. ‡ 4:24 Okaratzi ñaaventakotachari jaka, jiroka okantakota: Kapicheenirika pinkempisantavakero nokantakemiri, kapicheeni piyotairo. Irooma pinkempisantaperotavakerika, osheki piyotavakeri, eekero niyotakaaperotanakityeemiro.

25 Tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimotziitairi. Iriima kaari otzimimotzi, eekerora iriyaatatye iriñeero eero ontzimimoperoyetairi.”[§]

Joshiyakaaventziro Jesús oshooki pankirentsi

26 Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Tzimatsira oshiyari ipinkathariventantai Pava. Oshiyatyaarira aparoni shirampari pankitzirori pankirentsi,

27 imayira tsireni, inkakitamanai. Temaita iriyotero tsika okanta oshookantanakari ivankire.

28 Apanirora oshookavaitzi, etanakyaaro oshitovanake iryaani oshi, impoña ompovainkaryaanake, tzimanake osheki okithoki.

29 Onkantya osampatake, monkarapaiteta-paaka iravatantaityaarori.”

Joshiyakaaventaitziro okitho inchato iryaanitatsiri

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Ikantanake eejatzi Jesús: “¿Opaitama oshiyari eejatzi ipinkathariventantai Pava? ¿Opaitama noshiyakaaventemirori?

31 Oshiyatyaarora aririka ampankitero iryaanitatsiri okitho pankirentsi. Okantaveta iryaani onaveta,**

32 aririka ampankitakero, oshookanake, anaanakero pashine pankirentsi, antaro

§ 4:25 Jiroka okantakotziri okaratzi iñaaventaitziri jaka: Ikaratzi iyotavakerone niyotaakeriri, eekero niyotakaaperotanakityeeri. Iriima kaari kempisantavakerone niyotaavetakariri, irimaperotya eero jiyotairo. ** 4:31 Iro ikantakoitzi jaka “okitho iryaanitatsiri pankirentsi” paitachari mostaza, shookatsiri inampiki pashine atziri.

onkantayetya oteva, ari irimavoshiyetyaari tsimeri otsimankatapeshitake.”

¿Opaitama joshiyakaaventantaroni Jesús iñaaventayetziri?

(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikantapiintatya Jesús joshiyakaaventayetziniri atziri okaratzi jiyotaayetziriri. Kapicheenirika inkemathayetakero atziriite, kapicheenira iriyotaayeteri. Oshekirika inkemathayetakero atziriite, oshekira iriyotaayeteri.

³⁴ Tekatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari joshiyakaaventzi. Iriima iriyotaane, ikemathatakaakeri maaroni otzimi jiyotaantayetakeri.

Joimairentziro Jesús tampyaa

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Okanta osheetyaanake, ikantanairi iriyotaane: “Thame amontyagai intatsikeronta.”

³⁶ Aritake jatanai maaroni piyotzimentakariri. Tema aritake isaikake irirori pitotsiki montyaakotaiyanaani. Tzimatsiya oyaatanakeriri ikenakoyetanake pashineki pitotsi.

³⁷ Ari omapokapaakari iniroite tampyaa, otamakaanake antaro, otetaatapaaka jiña pitotsiki, irootzimatake intsitsiyakote.

³⁸ Jovakiryagaitanakeri jimayira opoopaki pitotsi, jotziitotaka, ikantaitziri: “¡Iyotaanarí! ¡Antsitsiyakotatyé!”

³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanatanakero tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaake pitampyaatake!”

Ikantzitanakaro inkaare eejatzi: “¡Pimairyaaat!”
Avisanake tampyaa, mairyaaatanai inkaare.

⁴⁰ Ikantziri iriyotaane: “¿Opaitama pitharovan-
tanakari? ¿Tekerama paventaari Pava?”

⁴¹ Osheki iñaapinkathatanakeri, ikantavakaiyani
itharonkakiini: “¿Ipaitatyaakama irika
joimairentantarori tampyaa, joimairentziro
eejatzi inkaare?”

5

Gadara-satzi jaakiri peyari

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Areetapaaka Jesús intatsikero inkaare, in-
ampiki Gadara-satzi.

² Iro jaatakotapaakitziini, ishiyashitavakari
jaakiri peyari ipoñaakaro kitataariki,

³ ari isaikavaitziri irirori. Te iraavyeeteri
joosoveetantari ashirotha.

⁴ Itzimpeshiro joosoveetantari iitziki eejatzi
irakoki. Tekatsira kitsirinkerine.

⁵ Ari ikantaitatyaani maaroni kitaite eejatzi
tsireni, ikenayetzi otzishiki, kitataariki,
ikaimavaitzi, itotakaayetaro mapishetapayeeni.

⁶ Ikanta iñaavakerira ipokake Jesús,
ishiyashitavakari, jotypeerovashitapaakari.

⁷ Ikaimapaake shintsiini, ikantzi: “¡Jesús, Itomi
Pavaperotatsiri, tera nonkove povashinonkaina!
¿Tsikama pinkantaajatenaka?”

⁸ Tema ikisapaakitziiri Jesús, ikantapaakeri:
“¡Piyaate peyari!”

⁹ Ipoña josampitanakeri: “¿Tsikama pipaitaka?”
Ari jakanake peyari, ikantzi: “Nopaita
‘Oshekyaantzi,’ tema osheki nokarataiyini.”

10 Eekero ikantanakitzi peyari: “Te nonkove pomityaantena pashineki nampitsi.”

11 Ari ipiyotaka tyonkaarikiini osheki chancho ishintaraiyini.

12 Ikantaiyini peyari: “Pomityaantena janta chanchoki.”

13 Ari ikantzi Jesús: “Pimatero.” Arira ishiiy-eeyanakani chancho imperetatzi otzishi, mita-gaiyapaakani inkaareki, ari ithonka ipiinkake. Aamaaka ikaraveta 2,000 chancho.

14 Itharovaiyanakeni aamaakoventariri, shiyeeyanakani ikamantantapaake nampitsiki, ikamantakeri eejatzi maaroni saikayetatsiri irovaneki. Pokaiyanakeni iramenero avisaintsiri.

15 Ipokashiitanakeri Jesús, iñeetapaatziiri jaakavetari peyari. Isaikake, ikithaataa, kameetha ikantanaa. Itharovakaapaakari iñaapaakeri.

16 Ikaratzi ñaakeriri inkaaranki ikamantavakeri pokayetaintsiri, ikantzi: “Piñaakeri irika, iriitake Jesús ovavisaakotairiri. Joviinkakaantake eejatzi osheki chancho.”

17 Ikantaitanakeri Jesús: “Piyaatai, te nonkove pisaikimotena.”

18 Ipoña jotetana Jesús pitotsiki. Ikan-tavetavaari jovavisaakotairi: “Nokovi noyaatanakemi.”

19 Jakanake Jesús, ikantzi: “Eero poyaatana, piyaatai pisheninkaki. Pinkantapairi: ‘Jineshi-nonkataana Pinkathari.’ ”

20 Jimatakero jaakavetari peyari, jatai inampiki paitachari Decápolis, ikamantapairi maaroni atziri, ikantapairi: “Jovavisaakotaana Jesús.”

Ipampoyaaminthaitanakeri ikemaitzirira
ikantayetapairi.

*Irishinto Jairo opoña tsinane antzitakeriri
iithaare Jesús*

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Ikanta ipiya Jesús ipoñagaaro intatsikero. Ipiyotzimentavaari osheki atziri inkaarethapyaaki.

²² Ari jareetapaakaya jevatatsiri japatopiintaita ipaita Jairo. Jiñaapaakeri Jesús, jotypeerovashitapaakari,

²³ ikantapaakeri: “Onkamatyee nishinto. Nokovi piyaate pantantaiyaaro kapicheeni pako, eshitakotaita.”

²⁴ Ari jiyaatanake Jesús, iro kantamaitacha joyaatanakeri osheki atziri, janavyiimatanakeri.

²⁵ Okanta aparoni tsinane osokaavaitachari, tzimakotake 12 osarentsi omantsiyavaitake,

²⁶ osheki jaaventaveetakaro, aperotakero tzimimovetarori opinaventa. Amenaashivaitaka, eekero iyaatatzi omantsiyatzi.

²⁷ Okemake iroori iñaaventaitziri Jesús, ikan-taitzi: “Ovashinchaantaneri inatzi Jesús.” O-atekantanakari atziri okenashitanakeri itaapiiki, antzitapaakeri kapicheeni iithaare.

²⁸ Tema okantashiretanakitzi iroori: “Aririka nantzitakeri iithaare, ari neshitakotai.”

²⁹ Apathakero eshitanake osokaavaiveta.

³⁰ Jiyotzitanaka Jesús tzimatsi ovashinchaashitakari ishintsinka, josampitanakeri oyaayetakeriri, ikantziri: “¿Niinkama antzitanakarori noithaare?”

³¹ Jakanakeri iriyotaane, ikantzi: “¿Tema piñeeri janavyiimatakemi atziri? Eekero pikantatzi: ‘¿Niinka antzitzenarori noithaare?’ ”

³² Eekero jamemenatanakitzi Jesús, iriñeeri antzitzenarori iithaare.

³³ Okanta tsinaneka oñaapinkathatanakeri Jesús, okavaitanaka. Tema iro jovashinchagai. Iyaatashitanakeri, otyeerovashitapaakari, okamantakotapaaka.

³⁴ Ikantanakero irirori: “Tsinané, ovashinchagaimi paventaane. Kantatsi piyaatai, kimoshire pinkantanaiya, aritake eshitakotaimi.”

³⁵ Tekera inthonkero Jesús iñaanatziro, areetaiyapaakani poñeenchari ipankoki Jairo. Ikantapaakeri: “Kamakera pishinto. Eerora poñaashirenkashivaitari iyotaantaneri”

³⁶ Ikanta ikemavakera Jesús ikantaitapaakeri, ikantanakeri Jairo: “Eero povashireta, paventaiyaana naaka.”

³⁷ Tekatsi ishinete iroyaatanakeri. Intaani jaanakeri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitake Juan irirentzi Jacobo.

³⁸ Ikanta jiyaatake, areetaka ipankoki Jairo. Iñaapaatziiri jakivaamashitaka atziriite, jiraakotaiyaroni.

³⁹ Kyaapaake Jesús, ikantapaakeri: “¿Opaitama piraantaiyarini? Te onkame, omakoryaatzi.”

⁴⁰ Thainkashire jovaveetanakari Jesús. Jomishitovapaakeri maaroni. Intaani isaikanake ashitarori, eejatzi iriyotaane. Ikyashitanakero jonoryeetakerora eentsi.

⁴¹ Joirikavakotapaakero, iñaanatzimaitaro, ikantziro: “¡Talita cumi!” (akantziri aaka: “Eentsi,

pimpiriinte.”)*

⁴² Piriintanaa eentsika, aniitanai. Tema tzimake 12 osarentsita, irootake aniivaitantanaari. Ipampoyaaminthatanakeri ikaratzi ñaakerori.

⁴³ Ikantzi Jesús: “Pimperoota ovarite.” Ipoña ikantanakeri eejatzi: “Tera nonkove pinkamantayeteri atziriite.”

6

Ipiyaa Jesús Nazaret (Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Ikanta Jesús ipiya inampiki, ari joyaatairi maaroni iriyotaane.

² Okanta aparoni kitaite jimakoryaantaitari, jiyotaantake Jesús japatotapiintaita. Ipampoyaaminthataitakeri. Ikantayeetzi ikemaitzirira: “¿Tsikatya jaakerori jiyotanetantakari? ¿Niinkama matakairiri kaari iñaapiintaitzi?”

³ ¿Tema iriitake añaapiintzi josheronkayetziro in-chakota? ¿Tema iri otomi María? ¿Tema añiiri Jacobo, José, Judas ipoña Simón, iriitake irirentzi-payeeni? ¿Arira akarayetziro iritsiro anampitaro jaka?” Ari opoña te inkempisantaiteri Jesús.*

⁴ Iro ikantantanakari: “Ari jashi jovatziro kamantantaneri, te iriñaapinkathaiteri isaikayetzira isheninka.”

⁵ Irootakera kaari okantanta Jesús iroñaakantero ishintsinka janta. Te iroshekiperote mantsiyari jovashinchaake jantantanakari kapicheeni irako.

* **5:41** Irootake iñaavaitakeri Jesús, tema arameo onatzi jiñaanetari irirori. * **6:3** Jacobo, irijatziro ikantaitzitari eejatzi Santiago.

⁶ Antaro jovashiretakotakari ikaratzi kisoshire-vaitatsiri, kaari kovatsine inkempisantai. Iroora ikenantanakari jiyotaantayetzi pashineki nampitsi tzimayetatsiri janta.

Jotyaantaitziri iyotaari
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoña Jesús japatotakeri 12 iriyotaane. Ipasavyaakari ishintsinka inkitsirinkantyaariri irirori peyari. Jotyaantakeri, intsi-patavakaayetanyakya inkarate apite.

⁸ Ikantavakeri: “Eerora paanake pitharate, po-varite, eejatzi piireekite, intaani paanake pikotzi.

⁹ Eero okantzi paanake eejatzi pashine pi-ithaare. Aparoni pinkyaantanakya pi-zapato-te.”

¹⁰ Ikantzitavakari eejatzi: “Pareetakyaarika aparoni pankotsi, arira pimaapiintatye, irojatz pavisantakyaari pashineki nampitsi.

¹¹ Eerorika jaakameethaitzimi, eerorika ikemp-isantaitzimi eejatzi, pavisapithateri. Potekanairo piipatsikiite, iro iriyotantyaari te inkempisan-teri Pava. Iriira irimaperoitai irovasankitai-teri apaata, anaanakero inkantayeetairi Sodoma-satzi ipoña Gomorra-satzi. Omaperora.”

¹² Ikanta jiyaayetakera iriyotaane Jesús ikamantayetairi atziri irovashaantairo ikaariperoshireyetzi.

¹³ Jovavisaakoyetake jaakiri peyari, jovashin-chaayetai eejatzi osheki mantsiyari jotziritantari yeenkantsi.

Ikamantakari Juan oviinkaatanereri
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 Areetakotakari pinkathari Herodes okaratzi Jesús jantayetzi. Tema ikantayeetake: “Añagaira Juan oviinkaatanereri. Piñeeri otzimi ishintsinka.”

15 Pashine kantayetatsiri: “Elías inatzi.” Ikan-tayeetzi eejatzi: “Aamaa iriitake pashine kaman-tantereri.”

16 Ikanta ikemakera Herodes ikantayeetakeri, ikantanake irirori: “Iriitakera añagaatsi Juan nothatzinkakaantakeri.”

17 Opoñaantzitakari Herodes jashitako-takaantziri Juan, okantakaantziro Herodías, iinantavetari Felipe irirentzi Herodes. Irootake jünantaariya Herodes irirori.

18 Tema ikaminaantavetatyá Juan, ikantave-takari Herodes: “Te onkameethate piinantyaaro iina pirentzi.”

19 Iro opoñaantari okisaneentziri Herodías, oko-vake ovamaakaanterimi.

20 Irootake jashitakotzitakaantantakariri Herodes. Iro kantamaitacha Herodes iniroite jiñaapinkathatakeri Juan, jiyotzi kameethashireri ini, itasorentsitakaane Pava jinatzi. Tera inkove irovaiteri. Tema maaroni ikaminaavetariri, okompitzimoshiretakari Herodes. Ari jeshiventavetaro ikempisantziri.

21 Opoña aparoni kitaite, joimoshirenkavetaro Herodes itzimantakari pairani. Ipokaiyakeni ikaratzi ipinkatharentsitzí, ipokake ijevare ovayiriite Roma-satzi, ipokake jevayetatsiri Galilea-ki. Ovaiyakani.

22 Opoña okyaapaake ishinto Herodías jovaiyanira, amasheetapaake, ookimotapaakari Herodes amasheetane, ari ikempitakari

itsipatakari jovaiyani. Ikantanakero Herodes: “Ari nompakemi opaitarika pinkampitenari.

²³ Eero namatavitzimi, jiyotzi Pava kyaaryoo nokantzi. Iroorika pinkovemi okaratzi nopinkathariventziri, arityaami onkantake nompemi kashetani.”

²⁴ Iyaatashitanakero iniro, okantapaakero: “¿Opaitama nonkampiteriri?” Okantanake iroori: “Pinkampiteri iito Juan oviinkaataneri.”

²⁵ Piyapaaka evankaro, okantapaakeri: “Nokovi pimpenaro iito Juan, povakenaro matzitaki.”

²⁶ Jovashiretanaka antaro pinkatharika. Tema maaroni ikemaitakeri inkaaranki, ikantakerori evankaro, tekatsi inkenakaanairo, ontzimatye impero okovakotakeriri.

²⁷ Jotyaantake ovayiri iramakeneri iito Juan.

²⁸ Jatanake ovayiri jashitakoyeetzirira Juan, ithatzinkapaakeri, jamakotakero iito matzitaki. Ipatakero evankaroka, aanakenero iniro.

²⁹ Ikanta ikemaiyakeni iriyotaane Juan-ni. Pokaiyakeni, ikitatairi.

*Jovakaari Jesús 5,000 shirampari
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

³⁰ Aritake areeyetaa irotyaantane, apatotapaa maaroni isaikira Jesús, ikamantapairi okaratzi jantayetakeri.

³¹ Eekero ipokaminthatatzi atziri, piyayetacha pashine. Te onkantapainte iriyaataiyeeni Jesús irovaiya. Irootake ikantantanakariri Jesús iriyotaane: “Thame aate tsika te inampiitaro, amakoryaavakeeta kapicheeni.”

³² Otetaiyanakani pitotsiki, jataiyini.

³³ Iro kantamaitacha, osheki amenakotavakeriri jiyaatanake, jiyotavakeri. Shiyeyanakani ikenaiyake avotsiki, ipoñaanakaro nampitsiiteki. Iri etaiyakaroni jareeta, apatotaiyapaakani.

³⁴ Ikanta jareetapaaka Jesús, jiñaapaatziiri ipiyotaiyakani. Jetakoshiryapaakari. Tema ikempitakityaari oisha eerorika itzimi aamaakoventyaarine. Jiyotaayetapairi eejatzi.

³⁵ Aritake sheetyaanake, ipokashitapaakeri iriyotaane, ikantapaakeri: “Iyotaanarí, asaikatziira jaka tsika te inampiitaro.

³⁶ Pinkaratero piyotaantzi, iriyaataita atziripayeeni nampitsiki iramanante iroyaari.”

³⁷ Ari ikantake Jesús: “Pimpereri eeroka iroyaari.” Ikantziya: “¿Pikovatziima niyaate namanantakite novakayaariri? Oshekira ovinaro, eero janteta kireeki aamaaka 200 denario ompinatyaari, novakaantyaariri maaroni.”

³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Tsika okaratzika tanta jamanontakari atziriite? Piyaate pamenakitero.” Ikanta jamenakitziro, ikantziri: “Tzimatsi 5 tanta, ipoña apite shima.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Pomisaikeri maaroni atziri onatsiryaapankaatake kataroshimashi, pinashiyetyaarira pomisaikayeteri.”

⁴⁰ Ari jimatakeri. Tzimatsi nashiyetainchari isaikayetake aamaaka ikaratzi 100 atziri, jimataka eejatzi pashine aamaaka ikaratzi 50 atziri. Ari ikantayetakeriri, jomisaikakeri maaroni.

⁴¹ Ipoña Jesús, jaakotanakero 5 tanta okonovakarira apite shima, amenanake inkiteki, ipaa-

soonketanake. Ipetoryaakero tanta, ipakeri iriyotaane, jovavisaakeneri irirori atziripayeeni. Ari ikempitaakeriri eejatzi shima, jantetaakari maaroni.

⁴² Maaroni jovaiyakani, kemandentaiyakani.

⁴³ Ijaikiyeetai 12 kantziri okaratzi jovakaantakari.

⁴⁴ Aamaaka ikaratzi 5,000 shirampari ovainchari.

Janiitantaro Jesús inkaare
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ari ikantanairi Jesús iriyotaane: “Thamera, petaiyaaro pimontyagai nampitsiki Betsaida.” Ikantanakeri piyotzimentakariri: “Kantatsira piyaayetai pipankoki.”

⁴⁶ Ikanta jiyaatanaira maaroni atziri, tonkaanake Jesús otzishiki iriñaañaate.

⁴⁷ Aritake tsirenitanake, overaakotaiyaani iriyotaane niyankyaaki inkaare jimontyaakotaiyani. Apaniro isaikake Jesús otzishiki,

⁴⁸ jamenakotakeri iriyotaane, shintsi ikomataiyini oipiyapiyatakotakerira tampyaa. Okanta okitaitzimatake, jiyaatashitairi, janiitantaaro inkaare, ikenashitapairi itaapiiki, iro iravisanakerimi.

⁴⁹ Ikanta jiñeeyavairi, joshiyakaantzi shiretsi inatzi, kaimaiyanakeni,

⁵⁰ tema maaroni otsinkashiryaaanakeri iñaakerira. Ipoña ikantapaakeri Jesús: “Naakatake pokaatsi, eero pitharovi, tontashire pinkantaiyaani.”

⁵¹ Otetapaa pitotsiki, avisainkatanake tampyaa. Ipampoyaaminthataiyakerini.

⁵² Tema tekeraata inkemathatero joshekyaan-takarori Jesús tanta, iro okantakaantziro ikisoshirevaitaiyini.

Jovashinchaantzi Jesús Genesaret-ki

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Irojatzi jareetantaiyapaakari inampiki Genesaret-satzi.

⁵⁴ Iro jaatakoiyapaakitziini, jiyoitavakeri Jesús.

⁵⁵ Ikamantavakaanaka maaroni nampitarori janta, jamakoyeetakeri mantsiyari inaryaamentoki. Tsikarikara isaiki Jesús, ari jamakoyeet-ziniriri.

⁵⁶ Omataka ikenayetzira iryaaniki nampitsi, nampitsiki antaro, eejatzi ovaantsiki, jovakoyeetziniri mantsiyari avotsiki, ikantayeetziri: “Pishineteri irantzitavakemiro piithaare kapicheeni.” Tema maaroni antzityetakeriri iithaare eshitakoyetai.

7

Ovaariperoshiretziriri atziri

(Mt. 15.1-20)

¹ Ipoña ipokaiyake Fariseo itsipatakari iyotzinkari, ipoñaayetaka Jerusalén-ki. Japatoventapaakari Jesús.

² Tema iñaapaakitziiri iriyotaane te irantero jametapiintaitari ikivaakota jovaiyanira. Ikishimatapaakeri.

³ Tema okaratzi jantapiintziri Fariseo-payeeni, eerorika ikivaakota, eero jovaa. Irootake jametapiintakari pairani icharineete: Aririka inkove iroya, ontzimatye inkivaakotavakya, inkitevathatantyaari.

⁴ Aririka irareetaiya jamanantavaitzi, tekera irovapaiyaata, inkivaakoperotapaiya. Tera aparoni onkantya jameyeteri, ikivayetzitaro eejatzi iriraamento, iyovite, ironkotsimento, imaamento, maaroni.

⁵ Irootake josampitantakariri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama ipeyakotantakarori piyotaane jiyotaayetairi pairani acharineete? Noñaapaakeri jovaiyani, te inkivaakotya.”

⁶ Jakanake Jesús, ikantzi: “Kamataviri pinaiyini. Eeroka iñaaventake pairani Isaías-ni, ikantake josankinatzi:

Iñaapinkathavaantevetashitana atziripayeeni.

Iro kantacha te inkinkishiretakotena kameetha.

⁷ Amenaashivaita jotypeerovayeta
iñaapinkathavetana,

Tema jiyotaantashivaitaro jameyeteri irirori.

⁸ Pipeyakotakaro eeroka Ikantakaantane Pava, pantashiyetakaro jametayeteri atzirite. Pikivayetziro piyovite, piraamento. Oshekira okaratzi pantashiyetakari.”

⁹ Ikantziri eejatzi: “Iroora pantayeperotake pameyeteri, pithainkanakero Ikantakaantane Pava.

¹⁰ Okantzi irosankinare Moisés-ni:

Piñaapinkathateri ashitamiri.

Okantzi eejatzi:

Ontzimatyeye irovamaiteri kishimavaiterine
ashitariri.

¹¹ Iro kantamaitacha eeroka pikantapiintzi: ‘Ankashiyakairirika Pava aireekite, ontzimatyeye amperi. Onkantavetakya añeeri irashinonkaavaitya ashitairi.’

12 Ari pikantakari eeroka, piyotaashiyetakari atziripayeeni inthainkantavaite, te irineshi-nonkayetairi ashitariri.

13 Intaani pantashiyetakaro jameyetari pairani picharine, irootake pithainkantakarori iñaane Pava. Arira pikantapiintatya pantayetziro kempitakarori iroka.”

14 Opoña ikaimakeri Jesús maaroni apatotainchari, ikantziri: “Pinkempisantaiyeni, onkantya pinkemathatantyaarori nonkanteri.

15 Maaroni jovayeetari, te ovaariperoshiretante. Irooma okaratzi amishitovayetziri poñaachari inthomointa, irootakera ovaariperoshiretantatsiri.

16 Povayempitatyaaro iroka.”

17 Ikanta jiyaataiyeeni atziri, kyaapai Jesús pankotsiki. Ari josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “¿Opaitama poshiyakaaventakeri?”

18 Jakanake Jesús, ikantzi: “¿Tema pinkemath-atavakero eejatzi eeroka? ¿Tema piyote eeroka te ovaariperoshiretantzi okaratzi jovayeetari?”

19 Tekatsira onkantero ashire, intaani okeniro asheetoki, iroatzi oshitovantanaiyaari.” Iro jiyotaantakeri Jesús, tema te onkaariperote okaratzi jovayeetari.

20 Ipoña ikantanake eejatzi: “Irooma aririka ankinkishiretya antakairi asheninka kaariperori, irootakera ovaariperoshiretantatsiri.

21 Tema inthomointa ashireki opoñaayeta, okempitatya: kaariperori kinkishiretaantsi, kaari kinataantsi, mayempitaantsi, ovantaantsi,

22 koshitaantsi, mashithataantsi, kaariperoshiretaantsi, amatavitaantsi, mayempiryook-

itaantsi, samakoneentaantsi, kishimataantsi, asagaaventaantsi, masontzishiretaantsi.

²³ Tema okaratzi ikinkishiretapiintaka atziri kaariperori onatzi, irootake iñaantarori ovaariperoshirevaitziri. Tema inthomointa ishireki opoñaayetaka irokapayeeni.”

Aventaari Pava Sirofenicia-sato
(Mt. 15.21-28)

²⁴ Opoñaashitaka ikenanake Jesús nampitsiki paitachari Tiro, irojatzi janta Sidón-ki. Ari isaikapaake aparoni pankotsi, te inkovavetya inkemakoiterimi. Iro kantacha te onkante iromanakotya.

²⁵ Tema janta tzimatsi aparoni tsinane, jaakiri peyari oshinto. Okemakotavakeri iroori Jesús, iyaatashitanakeri, otyeerovashitapaakari.

²⁶ Kaari judío iroka tsinane, opoñaatya iroori pashineki nampitsi opaita Sirofenicia. Okan-tapaakeri: “Jesús, povashinchagainaro nishinto, jaakatziiro peyari.”

²⁷ Ikantanakero irirori: “Apaata tsinane. Tema ikantaitakeranki: Te aapithateri irovarite eentsi amperi otsitzi iroyaaro, apaniro jovaro irirori iro-jatzi inkematziitantakyaari.”*

²⁸ Ipoña akanake tsinane, okantziri: “Omaperotatya pinkatharí. Ari ikatziyapiintari otsitzi irirori jantyaatziini, jovayetaro ovaritentsi jookakaantayetziri eenchaaniki.”

* **7:27** Iriira joshiyakaaventayeetzi judío-payeeni, ikempitari eenchaaniki. Iriima kaari judío-tatsine ikempitari otsitzi.

29 Ikantzi Jesús: “Ari okanta, omaperotatya pikantakeri. Kantatsi piyaatai, ari piñaapairo pishinto, eshitakotai iroori.”

30 Okanta iyaatai tsinane opankoki, oñaapairo ishinto onoryaaka omaamentoki, eshitakotai.

Jovashinchagairi Jesús omatayempivetari

31 Ipoña jovaanaa Jesús isaikavetapaakara nampitsiki Tiro, ikenanairo Sidón-ki, Decápolis-ki irojatzi jareetantaari Galilea-ki.

32 Ari jamaitakeneri aparoni atziri matayempiri, kisovaanteri inatzi eejatzi. Ikantaitapaakeri: “Jesús, pantantavakyaari kapicheeni pako.”

33 Ipoña Jesús jaanakeri jantyaatziini, josaantantakari irakoimpeki iyempitaki, jotziritantakari ichoore ineneki.

34 Amenanake inkiteki, jovineenkatanaka, ikantziri: “¡Efata!” (akantziri añaaneki aaka: “ovitaryagaiyaata.”)

35 Apathakero ivitaryanaana iyempita, te inkisovaantetanai eejatzi, kantanai iñaavaitzi.

36 Ikantavetakari Jesús: “Eerora pikamantakotana.” Iro kantacha ipiyathatakari, ikamantakeri maaroni atziri.

37 Ipampoyaaminthaitanakeri Jesús, ikantay-eetzi: “¿Opaitama okameethatantari jantziri irika? Ikemakagairi matayempitari, iñaavaitakagairi eejatzi kisovaanteri.”

8

*Jovakaari Jesús 4,000 shirampari
(Mt. 15.32-39)*

¹ Ikanta japatotaiyanira osheki atziri, thonka-paaka irovarite. Ikaimakeri Jesús iriyotaane ikantziri:

² “Antaro netakoshiretakari atziripayeeni. Tema mavatake kitaite itsipatakana jaka, tekatsitapaake irovaiyaari.

³ Aririka notyaantairi, ari aakeri itashe avotsiki, tema tzimayetatsi poñaachari intaina.”

⁴ Jakanake iriyotaane, ikantziri: “¿Tsikama ayeka ovakaiyaariri jaka tsika te inampiitaro?”

⁵ Josampitziri Jesús: “¿Tsikama okaratzi tanta tzimatsiri?” Ikantaiyini irirori: “Tzimatsi 7.”

⁶ Ipoña jomisaikakaantakeri Jesús maaroni atziri kipatsiki. Jaakero 7 tanta, ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipakeri iriyotaane jovavisaakeneri atziripayeeni irirori.

⁷ Tzimitacha eejatzi tsikarika ikaratzi shimaaniki. Ipaasoonkeventakeri eejatzi, ipayeetakeri atziripayeeni.

⁸ Ovaiyakani maaroni, kematziiitaiyakani. Ijaik-itai okaratzi tzimakaantapaintsiri 7 kantziri.

⁹ Maaroni ovainchari aamaaka ikaratzi 4,000 shirampari. Ari jomityaantayetairiri.

¹⁰ Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki itsipatanaari iriyotaane, montyaakotanaa intatsikeronta opaitara Dalmanuta.

*Ikovakoyeetziri Jesús intasonkaventante
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)*

¹¹ Ipoña ipokaiyapaakeni Fariseo, iñaanaminthatapaakeri Jesús, ikovi iriñeero intasonkaventante, iro iriyotantaityaari

omaperotatya opoña itasorenka inkiteki, tema iñaantatyaari.

¹² Jovineenkatanaka Jesús, ikantzi: “¿Opaitama ikovantari iriñeena nontasonkaventante irikapayeeni? Eero noñaakimaitari. Omaperora.”

¹³ Piyanaka Jesús, montyaakotanaa.

Shineyakairori itantane Fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipeyakotanakaro iriyotaane iraanontanakyaami tanta, intaani jaamatsitanake aparoni janta ipitoki.

¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Ontzimatye paa-maventyaaro shineyakairori itantane Fariseo eejatzi irashi Herodes.”

¹⁶ Ari iñaanatavakaiyani iriyotaane, ikantavakaa: “Kaarima amantaka tanta.”

¹⁷ Ikanta Jesús jiyotake ikantavakaari iriyotaane, ikantzi: “¿Ipaitama pikantavakaamentari: ‘Kaari amantaka tanta?’ ¿Tema pikemi? Kisoshire pikantaka.

¹⁸ Tzimavetacha poki te piñaante, tzimavetacha piyempita te pinkeme. ¿Tema pinkinkishiryero nosheky aantakarori tanta?

¹⁹ Tema 5 tanta tzimavetacha, iro kantamaitacha jovaiyakani 5,000 shirampari. Piyoyagairo okaratzi tzimakaantapaintsiri. ¿Tsikama okaratzi kantziri jaikitaachari?” Ikantaiyini: “12 kantziri.”

²⁰ “Eejatzi nokempitaakero, karavetachari 7 tanta, jovaiyakani 4,000 shirampari. Piyoyagairo tzimakaantapaintsiri. ¿Tsika okaratzi kantziri pi-jaikitairi?” Ikantaiyini: “7 kantziri.”

21 Ari ikantziri: “¿Tekerama pinkemathate-roota?”

Jovashincheetziri mavityaakiri

22 Areetaka Jesús nampitsiki Betsaida. Jamaitakeneri mavityaakiri, ikantaitapaakeri: “Pantantanakyaari kapicheeni pako.”

23 Ipoña Jesús, jakathavakotanakeri. Jaanakeri othapiki nampitsi. Ichoontaakitakeri, jantantakariki kapicheeni irako. Josampitzimaitari: “¿Kantatsi pamene?”

24 Ari jamenanake, ikantzi: “Amenavetaana, noñaavetaari atziri janiitaiyini, iro kantamaitacha te inkoñaaperote, joshiyakaro inchato.”

25 Ipoña japiitakeri ipampitaakitzi, iñaantaari jamenakagairi eejatzi. Ari jeshitakotanake, koñaatanai jameni intaina, iñaanairo maaroni.

26 Jotyaantairi, ikantavairi: “Eerora pikenanai nampitsiki, te nonkove pinkamantakotena.”

*Jiyotake Pedro: Cristo inatzi irika Jesús
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)*

27 Ipoña jovaanaka Jesús, itsipatanaari iriyotaane, iriyaatero maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsiteki Filipino. Okanta niyanki avotsi josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “¿Ipaitama ikinkishiretakotanari atziripayeeni?”

28 Ari jakaiyanakeni: “Ikantayeetzi Juan-ni ovinikaatanteneri pinatzi, ikantayeetzi eejatzi Elías pinatzi. Tzimatsi kantayetatsiri eejatzi pashine, kamantanteneri piriintaacha.”

29 Ipoña josampitanakeri irirori, ikantziri: “¿Opaita pikinkishiretari eeroka?” Ari jakanake Pedro: “¡Cristo pinatzi!”

30 Ikantzi Jesús: “Eerora pikamantakotana.”

Iñaaventziro Jesús inkame
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Ari jetanakaro Jesús ikamantziri iriyotaane onkarate avishimoterine, tema iri apaniro paitaincha Itomi Atziri. Ikantziri: “Oshekira noñeero noñaashitakoventyaami. Osheki inkisaneentena pinkatharipayeeni, eejatzi ijevarepayeeni omperatasorentsitaari, eejatzi ikaratzi iyotzinkariite. Irovamaakaantena. Iro avisavetakya mava kitaite, añagaana.”

32 Ari ikantakeriri, te iromanero. Ipoña Pedro, jaanakeri Jesús jantyaatziini, ikovavetaka inkaminairimi.

33 Ipithokapithatanakari, jamenanakeri iriyotaane, ikisathatanakeri Pedro, ikantziri: “¡Piyaate Satanás! Tera poshoretaro eeroka ikovakaantziri Pava, intaani poshoretaro ikovayetziri atziriite.”

34 Ipoña ikaimakeri Jesús piyotzimentakariri, ikaimakeri eejatzi iriyotaane, ikantakeri: “Tzimatsirika kovatsiri intsipatyaana irovashaantairo ikovashiyetari irantero. Onkantavetya impaikakoiterimi, intsipatyaana.

35 Ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impeyashitakya. Iri-ima inkarate kamimentenane, okantakaantziro ikempisantziro Kameethari Ñaantsi, aritake irav-
isakoshiretai.

36 Amenaavaitashitara iñeetziro otzimimotantzi osheki ovaakarontsi tzimayetatsiri jaka kipatsi, impoña iriñeetairo impeyaashiitaiyaaro añaaantarentsi.

37 ¿Kantatsima impinakoventaitya eero iñaantaitaro impeyashitaitya?

38 Tema ikaratzi pashikiventakotanari naaka iñaaventaina kaariperoshireriki atziri, ari nonkantzitaiyaari naaka eejatzi nom-pashikiventairi apaata aririka nompiye namairo irovaneenkaro Ashitanari nontsipataiyaari maninkariite, tema naaka Itomi Atziri.”

9

1 Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Kyaaryoora, tzimayetatsi pikaratzi jaka, tekeraata pinkameeta, ari piñaakero ishintsinka Pava tsika ikanta ipinkathariventantzi.”

*Ishipakiryiimotakeri Jesús iriyotaane
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)*

2 Okanta avisanake 6 kitaite. Tonkaanake Jesús otzishiki, jaanakeri Pedro, Juan, ipoña Jacobo. Ari ishipakiryiimotakeriri.

3 Kitamaro okantanaka iithaare, tekatsi ankempitakaantya okitamaronakera.

4 Iñaatziri Elías itsipatapaakari Moisés, ikinkithavaitakaapaakeri Jesús.

5 Iñaavaitashitanaka Pedro, ikantanakeri Jesús: “Iyotaanarí, omapero okameethatzi pamaiyak-ena jaka. Kameetha novetsikaiyemine mava pankoshetantsi: aparoni pashitya eeroka, aparoni irashitya Moisés, irashitya aparoni Elías.”

6 Tema itharovaiyanakitziini, irootake iñaavaitashivaitantanakari.

7 Ipoña opokapaake menkori otsimankakotapaakeri. Ikematzi ikantaitzi: “Notomi inatzira irika netakokitari, pinkempisanteri.”

8 Ipoña jamenaperovetaiyanaani, tekatsi iriñaanai, intaani Jesús.

9 Ikanta joirinkaiyaanira otzishiki, ikovakotakeri eero ikamantantziro iñaakeri irojatzi apaata aririka irañagai. Tema irika Itomi Atziri ari irañagai inkamavetakyaara.

10 Irootake eero ikamantakotantari, iro kantacha osheki josampitavakaiyakani irirori tsika opaita ikantakotziri Jesús, ari irañagai inkamavetakya.

11 Ipoña josampitaiyakeri, ikantziri: “¿Opaitaka ikantakotziri iyotzinkariite iriira eevatapaintsine Elías impoke?”

12 Ari jakanake Jesús, ikantziri: “Omaperotatya, iriitakera eevatapaintsine Elías impoke, irovatampatzikatantapaake. ¿Tsikama okantzika josankinatakoyeetakena pairani? Tema okantzi: ‘Irika Itomi Atziri, osheki inthainkavaitaiteri.’

13 Pinkeme, aritakera pokake Elías. Osheki imaimaneetavakeri, imonkaratakero okaratzi josankinatakoyeetakeriri.”

*Jovvisaakotziri Jesús eentsi jaakiri peyari
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)*

14 Ikanta jareetaa Jesús jookanakeri iriyotaane, iñaapaatziiri ipiyotzimentakari osheki atziri itsipatakari iyotzinkariite iñaanaminthatziri.

15 Ikanta iñaavairira ipokai Jesús, ipampoy-aavairi, ishiyanaka irovethatavaiyaari.

16 Josampitapaakeri Jesús, ikantzi: “¿Ipaitama piñaanatzimentziriri?”

17 Akanake aparoni, ikantanake: “Iyotaanarí, namatziimiri notomi jaakiri peyari, te onkantai iñaavaitai.

18 Impokashitapairirika, osheki jomposakaavaitari kipatsiki. Ishimorepaantevaitakaari, jatsikaikivaita, ikisotakairi. Nokantavetakari piyotaane irovavisaakotainari, te irimateri.”

19 Jakanake Jesús, ikantanake: “Tetya pinkempisantaiyeni eeroka. ¿Tsikapaitema piyote? Pamakeri jaka eentsi.”

20 Jamaitapaakeneri. Ikanta peyari iñaapaakerira Jesús, jompetataakanakari shintsiini eentsika, tyaanake, ipinaavaita kipatsiki, ishimorepaantevaitanake.

21 Josampitanakeri Jesús iriri eentsi, ikantziri: “¿Tsikapaitema jetantanakari peentsite?” Ikantzi: “Ari ikantzita ovakera jeentsitapaake.

22 Itaakaavaivetakari paampariki, ipiinkavaitzi eejatzi jiñaaki, ikovi irovamayerimi. Kantatsirika pineshinonkatyaana, pimatero.”

23 Ikantziri Jesús: “¿Opaitama pikantantarori ‘Kantatsirika...?’ Aririka pinkempisantanai, aritake omatakya maaroni.”

24 Ipoña ikaimanake shintsiini iriri eentsi, ikantanake: “Kempisantavetachana, terika nokempisantaperotzi, pinkempisantakaaperotaina eeroka.”

25 Eekerora iñaatzi Jesús ipokaiyapaakeni atziri, ikisathanakeri peyari, ikantanakeri: “Pintainaryeeyaari eentsi, eerora pipiyashitaari eejatzi.”

26 Ikaimanake shintsiini peyari. Ika-

manatakaanakeri eentsika. Osheki kantanaintsiri: “Kamake eentsika.”

²⁷ Ipoña jakathavakotanakeri Jesús, jovatziyakeri. Añaanai.

²⁸ Ikanta ikyaapaakera Jesús pankotsi, ari josampitakeriri iriyotaane apaniroini, ikantziri: “¿Ipaitaka kaari nomatantari naaka novavisaakoteri?”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Imaperotatya ishintsitzi irika peyari, okovitya aakoventyaaro amane, antziventyaari eejatzi.”

Japiitairo Jesús ikamantakota inkamimotante
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoña jovaanaa Jesús, ikenayetanai Galilea-ki. Tera inkove inkemakoteri atziriite.

³¹ Tema jiyotaayetatziri iriyotaane, ikantayetziri: “Irootaintsira irakaantaiteri Itomi Atziri, irovaiteri. Avisavetakya, mava kitaite, aritake irañagai eejatzi.”

³² Iro kantamaitachari te iriyotaiyavakeroni okaratzi ikamantavetariri. Tekatsi kovatsine irosampiteri.

Tsika itzimi iriiperotatsiri
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Areetaiyaani Capernaum-ki. Ikanta isaikaiyapainira pankotsi, josampitakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitaka pikantavakaari inkaaranki avotsiki?”

³⁴ Ari imairetaiyakeni irirori. Tema ikantavakaamentatyaaro inkaaranki avotsiki tsikarika itzimi iriiperotatsiri.

³⁵ Saikanake Jesús, japatotakeri 12 iriyotane, ikantziri: “Aririka pinkove piriiperote,

poshiyakotyaari ikanta otzikataari, te ipinkathariventantzi irirori.”

³⁶ Jamake aparoni eentsi isaikaiyakenira, ithomaakeri, ikantzi:

³⁷ “Inkarate pairyiirori novairo ikempisantaana, impoña irakameethatairi aparoni kempitariri irika eentsi, naakara jaakameethatake. Ari okempitari eejatzi, aririka paakameethatakena naaka, kempiperovaitaka iri paapatziyanaa itzimi otyaantakenari jaka.”

*Ari akaratziri kaari kisaneentairi
(Lc. 9.49-50)*

³⁸ Ari ikantanake Juan: “Iyotaanari, noñaake chapinki aparoni atziri pairyiirori pivairo, jovavisaakotzimaitari jaakiri peyari. Tera añeeri ankarateri jaka, novashaantakaakeri.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Eero povashaantakairimi. Tema ikaratzi tasonkaventantatsiri ipairyiirora novairo, eerora ikishimataana osamaniityaake.

⁴⁰ Tema ari akaratziri itzimi kaari kisaneentaine.

⁴¹ Aririka inkaminthagaitemi impairyeeetero novairo, inkantaite: ‘Nompakoteri jiña jashitaari Cristo.’ Iriira impinaitairi apaata. Omaperora.”

*Eero pantakaantziro kaariperori
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)*

⁴² “Tsikarika itzimi antakaakerine kaariperori aparoni eentsi aventaanari, oshiyakariri irika jaka, ari irovasankitaayeetairi. Iro kameethatatsimi inthayeeteneri mapi ikentsiki, iroviinkaitakeri inkaareki.

⁴³ Iroorika pako pantapiintantyaami kaariperori, povashaantero onkantya

pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero
 pinthatzinkatyeeromi pako. Irojatzi
 piyaaponthokitantaiyaari inkiteki. Tema te
 apantyaaro otzimaveta apite pako ompoña
 piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki
 tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

⁴⁴ tsika janta te inkaamanetapai chovitsi, tsika
 te intsvakanetapai paampari.

⁴⁵ Iroorika piitzi pantapiintantyaami
 kaariperori, povashaantero onkantya
 pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero
 pinthatzinkatyeeromi piitzi. Irojatzi
 piyaaponthokitantaiyaari inkiteki. Tema te
 apantyaaro otzimaveta apite piitzi ompoña
 piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki
 tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

⁴⁶ tsika te janta inkaamanetapai chovitsi, tsika
 te intsvakanetapai paampari eejatzi.

⁴⁷ Iroorika poki pantapiintantyaami
 kaariperori, povashaantero onkantya
 pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero
 pinkithoryaatyeeromi poki. Irojatzi
 piyaapityaakitantaiyaari inkiteki. Tema te
 apantyaaro otzimaveta apite poki ompoña
 piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki
 tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

⁴⁸ tsika te janta inkaamanetai chovitsi, tsika te
 intsvakanetai paampari eejatzi.

⁴⁹ Tema paamparikira iriñaantayeetyaami
 maaroni, inkempitakaantaitemiro eejatzi okanta
 katyori.

⁵⁰ Kameetha okanta tzivi okatyotzi, aririka
 inkonovaitero tsika ompaitya, eero apantaaro

inkatyokantaityaaro. Ari pinkantanaiyaari eeroka ontzimatye pinkempitakotaiyaaro tziviperori, paapatziyavakaiya, tema te apantaro pintzimaventavakaiya.”

10

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: te apantyaaro pookero piina

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ikanta jovaanaa Jesús iriyaatero Judea, ikenanakero intatsikero Jordán. Japatotzimentavaari osheki atziri. Jetapaaro jiyotaayetapairi ikempitapiintzirora.

² Ari ipokakeri Fariseo, josampitapaakeri Jesús ikovi inkompitakaiyaarimi, ikantapaakeri: “¿Shinetaantsitatsima aparoni atziri irookero iina?”

³ Jakanake Jesús, ikantanakeri: “¿Opaitama ikantakaantziri Moisés-ni?”

⁴ Ikantaiyini irirori: “Ishinetakaantziro Moisés-ni ookero aina aririka impayeetairo tsika osankinatakota ookavakaantsi.”

⁵ Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Okantakaantziro te pinkempisantanete, irootake ishinetantakamirori iroka.

⁶ Tema pairani etantanakari jovetsikantzi Pava, jovetsikakeri shirampari, jovetsikitakaro eejatzi tsinane.

⁷ Iro jookantariri shirampari ashitariri, onkantya iraantyaari iina,

⁸ aparoni ikantanaa jaavakaanaara. Tera apite atziri inkaratanai, aparo jinanaatzi.

⁹ Irootakera eero okantanta intsiparyeeyaaro shirampari itsipataakaakariri Pava.”

¹⁰ Ikanta isaikaiyini pankotsiki, josampitairi iriyotaane okaratzi ikantakeri,

¹¹ ikantanake Jesús: “Tsikarika itzimi ookerone iina, aririka iragai pashine tsinane, jimayempiventakero etavetarori.

¹² Ari okempita tsinane aririka ookeri oime, agairika pashine shirampari, omayempitake eejatzi.”

*Itasonkaventziri Jesús eentsipayeeni
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)*

¹³ Ari jamaitakeneri Jesús eentsipayeeni, ikovaitzi irantantavakyaari kapicheeni irako. Ikanta iriyotaane Jesús ikisathatavakeri amayetziriri eentsi.

¹⁴ Te onimotanakeri Jesús iñaakerira, ikantziri: “Pishineteri eentsipayeeni impokashitenaata. Eero pithañaana. Maaroni kempitaiyaarine irirori, iriitake ñagairone ipinkathariventantzi Pava.

¹⁵ Omapero, eerorika iñaapinkathaitziri Pava inkempitakoityaari ikantara eentsipayeeni, eerora iñeetairo ipinkatharitai.”

¹⁶ Ithomaavakeri eentsipayeeni, jotzimikap-atziitoyetakeri, itasonkaventayetakerira.

*Evankari ashaarantachari
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)*

¹⁷ Iro iravisantanaiyaarimi Jesús, ishiyashitakeri aparoni evankari, joty-eerovashitapaakeri, josampitapaakeri: “Kameethari Iyotaantanerí, ¿opaita nantairi noñaantaiyaarori añaantarentsi kantaitaachaneri?”

18 Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama pikantantanari: ‘Kameethari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pava ikameethatzi, tekatsi pashine.

19 Aritakema piyotakotakero Ikantakaan-taitziri: Eero povantzi, eero pimayempitzi, eero pikoshitzi, eero pithaiyakotanta, eero pamatavitantzi, piñaapinkathateri ashitamiri.”

20 Jakanake irirori, ikantzi: “Iyotaantanerí, nothotyaakero maaroni iroatzi netanakaro pairani eeniro neentsitapaakeeni.”

21 Ipoña Jesús jamenakeri, jetakotanakari, ikantziri: “Tzimatsi aparani kovityaapainchari kaari pantzi. Piyaataate pipankoki, pimpi-mantero maaroni pashitari, pimpashiyetyaari ashinonkaachari. Tema ari piñagairo panintagaiya inkiteki. Pimpokera, poyaatena.”

22 Ikanta ikemavakera, okantzimoneen-tanakari. Ovashire ikanta ipiyanaa, tema ashaarantzinkari inatzi.

23 Ipoña Jesús, jamenanake maaroni inamp-inaki, ikantziri iriyotaane: “¿Osheki opomerentsita iriyaatai ashaarantzinkari ipinkathariventantzi Pava!”

24 Jiyokitziitanake iriyotaane ikemakerira ikantakeri. Ipoña japiitanakero ikantzi: “Notomiite. ¿Osheki ompomerentsitzimotyaari iriyaatai tsika ipinkathariventantzi Pava aventuraori irashaakaro!

25 Tema eero okantzi inkye piratsi camello imoroki kithapi, iro ovatsipero opomerentsita inkye ashaarantzinkari tsika ipinkatharitzi Pava.”

26 Eekero jiyokitziitanakitzi iriyotaane,

ikantashireyetanake: “¿Tsikama impaityaaka avisakoshiretaatsine?”

²⁷ Jamenanakeri Jesús, ikantziri: “Eerora imatziro apaniro atziri, iriitakera Pava matakayerine. Tema tekatsi pomerentsitzimotyaarine irirori.”

²⁸ Ipoña ikantanake Pedro: “Jirikatakena maaroni nokarataiyakeni, nookayetanakero okaratzi tzimimoyetanari, noyaataiyakemi.”

²⁹ Jakanake Jesús, ikantanakeri: “Omaperotatya, tzimatsirika kempisantanaairori Kameethari Ñaantsi, kamantakoyetanairori eejatzi, ari okanta jookayetantanakarori inampi, irirentzi, iritsiro, ashitariri, iina, ireentsite, irovane,

³⁰ iriitake ñagairone impairi Pava osheki. Osheki onkarate pankotsi, irirentzi, iritsiro, ashitariri, ireentsite, irovane. Onkantavetakya osheki inkisaneentavaitaiteri, tema eero osamani onkantya iriñeero añaantarentsi kantaitaachaneri.

³¹ Tema tzi mayetatsi etayetarori iroñaaka, iri ñeerone irimpoyetai. Tzi mayetatsi eejatzi impoyetatsi iroñaaka, iri ñeerone iretayetayaaro.”

*Japiitairo ikamantakota Jesús irovamagaiteri
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)*

³² Ikanta itonkaiyini ipampithatziro avotsi jiyaatziro Jerusalén-ki. Iriitake eevatatsi Jesús janiitaiyinira. Ipampoyaaminthataiyakerini iriyotaane, tharovashire ikantaiyani joyaatziri. Ipoña japiitakero Jesús japatotziri 12 iriyotaane, inkamanteri onkarate avishimoterine, ikantakeri:

³³ “Aatatziiira Jerusalén-ki. Arira iraaeyeeteri Itomi Atziri irakaanteri ijevare omperatasorentsi-taari intsipatakyaari iyotzinkariite, iriyakoven-teri irovaiteri, impoña iraaheetanakeri atziriki kaari asheninkata,

³⁴ irishirontzimentavaitaityaari, impasavaitai-teri, inchoontavaitaite, irovaitakeri. Iro avisavetakya mava kitaite, ari irañagai eejatzi.”

Ikoviri Jacobo itsipatari Juan

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ikanta Jacobo itsipatakari Juan, itomipay-eeeni Zebedeo, jontsitokapaakari okarikiini Jesús, ikantakeri: “Iyotaantaneri, nokovi pantainaro nonkampitemiri.”

³⁶ Josampitanakeri irirori: “¿Ipaitama pikoviri nantemiri?”

³⁷ Ikantaiyini: “Tema irootaintsi pimpinkathariventante, pishinetena no-saikanampitemi pakojanoriki nontsipatyaami ampinkathariventante.”

³⁸ Ikantanakeri Jesús: “Tera piyotero opaita pikampitanari. Osheki nonkemaantsityaari naaka. ¿Arima pamavetakero eeroka pinke-maantsitya osheki? ¿Arima pinkempitakyaana nonkame naaka?”*

³⁹ Ikantaiyini irirori: “Aritake nomatakero.” Ikantzi Jesús: “Omapero, irootaintsira pimatero onkarate nonkemaantsityaari,†

* **10:38** Iro ikantakotzi Jesús jaka: “¿Arima pimatakero eeroka pirero kepishaari onkarate nireri naaka? ¿Arima pinkempitakyaana iroviinkaataitena naaka?” † **10:39** Iro ikantakotzi Jesús: “Omapero, aritake pimatakero pirero nireri naaka, aritake pinkempitakyaana iroviinkaataitena naaka.”

⁴⁰ irooma pisaikanampitena nakojanoriki pintsipatyaana ampinkathariventante, eero okantzi naaka noshinetaimiro, irashira tsika itzimi ikashiyakaayeetzitakari.”

⁴¹ Ikanta ikemaiyakera pashine iriyotaane, ikisanakeri Jacobo eejatzi Juan.

⁴² Ipoña japatotanairi eejatzi, ikantziri: “Piyotaiyini eeroka tsika ikanta pinkathariyetatsiri jaka, jomperanatanta. Ari ikempitari eejatzi iri-iperoyetatsiri iñaapinkathayeetziri irirori.

⁴³ Irooma eerokaite, aririka pinkove piriiperote, iri pinkempitakotya ikantara otzikataari.

⁴⁴ Iroorika pinkove pijevertakaante, iri pinkempitakotya ikantara omperataari.

⁴⁵ Tera iro impokantyaari Itomi Atziri iromperatantya, aña iro ipokantakari inkempitakotyaari otzikataari irojatzi inkamimentantakyaari, iri pinakoventantatsine, irovatsinaryaakoventairi maaroni.”

Jamenakagaitairi kameetha Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta jareetaka Jesús nampitsiki Jericó. Ipoña jovaanaa itsipatanaari iriyotaane eejatzi ikaratzi apatotzimentakariri. Okanta avotsinampikira, iñaapaakeri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikovakoyetantzi impashiyeetyaari.

⁴⁷ Ikanta ikemake irirori, iriitake Jesús poñaachari Nazaret, ikaimakotavakeri, ikantziri: “¡Jesús, icharinentari David-ni, pineshinonkataina!”

48 Ikisathaveetanakari irimairetantyaari, eekero ikaimanakitzi shintsiiini: “¡Icharinentari David-ni, pineshinonkataina!”

49 Katziyapaaka Jesús, ikantzi: “Pinkaimenari.” Ari ikaimaitakeri ikantaitziri: “Pinkatziye, ikaimatziimi, thaamenta pinkantanakya.”

50 Jookanakero iveviryaakoro, katziyanaka, ishiyashitapaakari Jesús.

51 Josampitavakeri, ikantziri: “¿Opaitama piko-vakotanari? ¿Tsika nonkantaimika?” Jakanake irirori, ikantzi: “Iyotaantanerí, nokovi name-navaitai kameetha.”

52 Ikantanake Jesús: “Kantatsi piyaatai, ovashinchagaimi paventaanara.” Apathakero jamenanai kameetha, joyaatanakeri Jesús.

11

Areetaa Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Irootzimatake irareetya Jesús Jerusalén, joveraaka osaiki nampitsi Betfagé ipoña Betania, omontenampitakaro otzishi Olivos. Ari jotyaantakeri apite iriyotaane,

2 ikantakeri: “Piyaate nampitsiki amon-tetakari. Arira piñaapaake aparoni evonkiri burro inthatakotya, tekera ikyakoitariita. Pinthataryaakoteri, pamakenari.

3 Aririka ikantaitavakemi: ‘¿Pinkanterika pithataryaakotantariri burro?’ Pinkantanakeri eeroka: ‘Ikovatziiri Pinkathari. Ari iroi piyeemiri eejatzi.’ ”

4 Jataiyakeni, iñaapaakeri ithatakotaka evonkiri burro pankotsinampiki. Ithataryaakotapaakeri.

⁵ Tzimatsiya atziri ñaavakeriri, ikaimakotakeri: “¿Pinkanterika pithataryaakotantariri burro?”

⁶ Ikantanakeri irirori okaratzi ikantavakeriri Jesús. Ishineetakeneri iraanakeri burro.

⁷ Jamaitakeneri Jesús. Jovaitakeneri manthakintsi imitzikaraki burro, ikyaakotanakari Jesús.

⁸ Tzimatsi omaronkashitakeriri manthakintsi, pashine chekanaintsi inchashi iromaronkero eejatzi onkantya ovaneenkatantyaari tsika ikenanakera.

⁹ Atziripayeeni eevataintsiri, ikaratzi oyaatakeriri itaapiiki eejatzi, ikaimaiyini, ikantaiyini: ¡Kaakitataike añapinkatharevé!
Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkathari apaitziri otyaantakeriri.

¹⁰ Aakameethatairi impoyaatyaarine acharine David-ni.

¡Kaakitataike Avinkathariteperotyaari!

¹¹ Areetapaaka Jesús Jerusalén-ki, kyaapaake tasorentsi pankoki, jamenayetapaakero maaroni. Tema aritakera sheetyaanake, piyanaka Betania-ki itsipatanaari 12 iriyotaane.

*Jiyakatziro Jesús pankirentsi kaari kithotatsi
(Mt. 21.18-19)*

¹² Okanta okitaitamanai, piyaa Jesús ipoñagaaro Betania, itashaapaake niyanki avotsi.

¹³ Jamenake jantó ñaake okatziya pankirentsi, ovaneenka okanta oshi. Jiyaatashitanakero, iramene tzimatsirika okitho. Tekatsimaita, iyoshiita oshi, tema tekera onkithopaitetai.*

* **11:13** Kantakotachari jaka “pankirentsi,” irojatzira ipaiyeetzitari “higuera.”

14 Jiyakatanakero pankirentsi, ikantzi: “Ari pashi povaatyero eero pikithotai.” Ikemaiyak-erini maaroni iriyotaane.

Jomishitoviri Jesús pimantayetatsiri tasorentsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 Ikanta jareetaiyapaani Jerusalén-ki. Kyaapaake Jesús osaikira tasorentsipanko, jomishitovapaakeri pimantayetatsiri eejatzi ikaratzi amanantayetatsiri. Jotatsinkayeta-paakero jovayetziri kireeki, ari ikempitaakero eejatzi tsika jovayetziri shiro.

16 Tera ishinetanai aparoni iravisakayero irovaakaro osaikira tasorentsipanko.

17 Ipoña jiyotaantanake, ikantzi: “Pairani josankinaitakero, kantatsiri: ‘Nopanko onatzi iroka, ari iramanapiintenari poñaayetachari maaroni nampitsi.’ Iro kantamaitacha eerokapayeeni pamatavitantapiintake janta pipimantayetzira, pikempitakaantakero koshintzipanko.”

18 Ikanta ikemaiyakeni iyotzinkariite, itsipatakari ijevare omperatasorentsitaari, jame-naiyakero tsika inkenakairo irovamaakaanteri. Iro kantamaitacha itharovakaayetakari Jesús, tema osheki pampoyaakeriri iñirira kameetha okanta jiyotaantayetziri.

19 Tema aritakera sheetyaake, piyanaa Jesús.

Sampishitanake pankirentsi jiyakatakeri

(Mt. 21.19-22)

20 Ikanta ikenamanai osaiki pankirentsi, iñaatziro sampishitanake, kamanake maaroni oparitha.

21 Ikinkishiryaanaairo Pedro jiyakatakero chapinki Jesús. Ikantziri: “Iyotaanarí, pamenero pankirentsi piyakatanakeri, sampishitanake.”

22 Jakanake Jesús, ikantzi: “Paventaiyaari eeroka Pava.

23 Tema aririkami pinkovakoterimi Pava iroshirinkeromi otzishi irookero inkaareki, eerorika pikisoshiryaavaitanake, iri pavantaanakya, aritake irimatakemiro. Omaperora.

24 Iroora nokantantamirori iroka, tema aririka pamaneri Pava pinkampiteri tsika ompaitya, pavantaanakyaaririka, aritake irimatakemiro pikovakotziriri.

25 Aririka pamaneri Pava, pimpeyakotairo kaari onimotemine jantzimotaitzimiri eeroka, onantyaari Ashitairi inkitesatzi impeyakotaimi eeroka pikenakaashitakari.

26 Eerorika pipeyakotairo jantzimotaitzimiri eeroka kaari onimotemine, arira inkempityaari eejatzi Ashitairi Inkitesatzi, eero ipeyakotzitaami eeroka pantakero kaariperori.”

Ishintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Ikanta jareetayapaani Jerusalén-ki, aniivaitapai Jesús tasorentsipankoki. Ipokashitapaakeri ijevare omperatasorentsitaari, itsipatakari iyotzinkariite, ipokake eejatzi antarikonaite.

28 Josampitapaakeri, ikantziri: “¿Niinkama otyaantakemiri poñaakantero pishintsinka?”

²⁹ Ari jakanake Jesús, ikantanakeri: “Tzimatsi eejatzi naaka nosampitemiri, aririka pakakena ari nonkamantakemiro niinka otyaantakenari.

³⁰ Tema joviinkaantantake Juan-ni, ¿Niinkama otyaantakeriri? ¿Pavama? ¿Atzirima?. Pakaiyen-itya.”

³¹ Ipoña ikantavakaanaka: “Aririka ankantakeri Pava otyaantziri, ari inkantanakai: ‘¿Opaitakaya kaari pikempisantantari?’

³² Aririka ankante: ‘atziri otyaantakeri,’ ari inkisanakai atziripayeeni. Tema ikantaiyini atziriite, omaperora kamantantaneri inatzi Juan-ni.”

³³ Ari jakaiyanakeni, ikantaiyini: “Te niyotero.” Ikantzitanaka eejatzi Jesús: “Ari nokempita naaka, eero nokantzimiro niinka otyaantakenari.”

12

Kaariperoshireri antavairentzi (Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Ari jetanaaro Jesús joshiyakaaventziro okaratzi jiyotaantayetziri, ikantzi: “Ipankitake aparoni shirampari chochokimashi, jotantakotakero, jovetsikanontakero iroveronta apaata ovaaki, jovetsikake pankoshetansi inkene iramenakoitero pankirentsimashi. Ipoña jamenake amenerone ivankiremashi, jatake irirori intaina.

² Okanta irakapaitetake ivankire, jotyaantave-taa iromperatane iragaatemi okithoki.

³ Ikanta iñaavakeri antavairentzi, jaavakeri ipasavaitavakeri, joipiyeeri tekatsi iraanai.

4 Jotyaantzitaveta eejatzi pashine iromper-atane. Itsitokainavaitakeri, ikaviyavaitakeri, joipiyakeri.

5 Jotyaantake eejatzi pashine, jovaitakeri. Osheki ikaratzi jotyaantavetaka, tzimayetatsi ipasavaitakeri, jovaitakeri pashinepayeeni.

6 Aparoni ikantapaaka itomi irirori, jetakokiperotari, jotyaantakeri, ikantashiretzi: 'Irikarika notomi naaka ari iñaapinkathaitakeri.'

7 Iro kantamaitacha irikapayeeni amenirori pankirentsimashi, ikantavakaa: 'Jirikataa ashitaiyaarone apaata pankirentsimashi. Thame ovamayeri, ayeroota aaka.'

8 Jaavakeri, jovakeri. Jookakeri othapikita-paaka pankirentsimashi.

9 ¿Ipaitama iranteri ashitarori pankirentsimashi? ¿Tema ari impokanake irirori, irovakeri aamaventavetarori ivankiremashi, iramenanai pashine?

10 ¿Tema piñaanatero osankinarentsi? Kantatsiri: Imanintavetakaro mapi ovetsikirori pankotsi.

Iro kantamaitacha jovatziyeetairo mapi pankotsinampiki, ikempitakagaitaaro iroorikami tzinkamintsi.

11 Iriitakera Avinkatharite Pava ovairori onamp-inaki.

Irootakera apampoyaaminthatantakariri.”

12 Ari ikovavetaiyanakani irakaantanakerimi Jesus, jiyotavakero iriitake iñaaventakotziri. Te onkante, tema itharovakaayetatyaaari atziri piyotzimentakariri. Jovashaantanakeri, jiyaapithatairi.

Kameethama impinayeeteri pinkathari
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña jotyaantaitake Fariseo itsipatakari ikaratzi aapatziyayetariri Herodes, ikovaiyaveta inkompitakaiyaarimi Jesús.

¹⁴ Ikanta jareetaiyakani, ikantapaakeri: “Iyotaantanerí, okaratzi piñaanetari eeroka iroopero onatzi, kaarira inintakaantashitari atziri. Piyotaantziro eeroka kyaaryooperoini inintakaantziri Pava. ¿Okameethatzima amperi kireeki ikovakotakaantane Pinkathari César?”

¹⁵ Jiyotakotakeri Jesús, ikovatzi iramataviterimi ikaratzi osampitakeriri, ikantanakeri: “¿Ipaitama piñaantantanari? Pamakenari kireeki, namenavakeriita.”

¹⁶ Jamaitapaakeneri. Ikantzi Jesús: “¿Ipaitama ashitarori iroshiyakaaro jaka? ¿Ipaitama ashitarori ivairo?” Ikantaiyini irirori: “Irashi César.”

¹⁷ Ikantanake Jesús: “Tema iri César ashitari, pantantyaaniri okaratzi ikovakayimiri pimpinateri. Irooma maaroni okaratzi jashitari Pava, pantantyaaniri ikovakaayetzimiri irirori.” Iyokitzi ikantaiyanakani ipampoyaanakeri Jesús.

Josampitakoventaitziro aririka irañagai kamayetaintsiri

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ipoña ipokaiyakeni Saduceo iriñeeri Jesús. Iriitake Saduceo kantayetatsiri eero jañagai kamayetaintsiri. Josampitapaakeri:

¹⁹ “Iyotaantanerí, josankinatake pairani Moisés-ni, kantatsiri:

Aririka inkame aparoni shirampari, irookaventanairo iina. Eerorika jovaiyantakairo, okameethatzi iinantaiyaaro irirentzi. Aririka ovaiyantai tsinane, kempivaitanaa iriirikami ashityaarine oime kamaintsiri.

²⁰ Thame ankantavake: Tzimatsi 7 shirampari, irirentzi jinaiyatziini. Etarori itzimi jaavetaka iina, tekera osamanite, kamake, te irovaiyantakaanakero iina.

²¹ Ipoña jaavetaaro pashine irirentzi apitetatsiri itzimi. Ari ikempitakari irirori, kamake, te irovaiyantakairo. Ipoñaavetapaaka mavatatsiri itzimi, eejatzi ikempitakari irirori.

²² Ari ikantakari maaroni ikarataiyinira 7 irirentzi. Tekatsi aparoni ovaiyantakairone. Okanta osamanitake kamai eejatzi iroori tsinane.

²³ Aririkami irañaayetaimi apaata ikamayevetakara, ¿itzimikama oimentaperotari tsinaneka? Tema maaroni ikaratzira 7 jinantavetakaro.”

²⁴ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama kaari pikemathatantaro osankinarentsi? ¿Opaitama kaari piyotakotantaaro ishintsinka Pava?”

²⁵ Tema aririka irañaayetai apaata kamayetaintsiri, eero itzimapai aavakaayetachaneri. Inkempitapaiyaari maninkariite saikayetatsiri inkiteki.

²⁶ Irooma okantakota irañaayetai kamayetaintsiri, ¿tema piñaanatero irosankinare Moisés-ni tsika ikanta Pava iñaanatantakariri otaara kitocheemaishi? Ikantakeri:

Moisés, Naaka Pava, iñaapinkathatziri Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.

27 Ari ayotziri, añaaetatsi irirori, tema te imatziro kaminkari iriñaapinkathateri Pava, intaani añaaetatsiri. ¿Ñaakero? Pikenakaashitakaro eeroka.”

Iñaaventakoitziro ikovakaaperotairi Pava

(Mt. 22.34-40)

28 Ari ipokapaake aparoni iyotzinkari, ikemapaakeri iñaanatavakaa. Iyotapaake kameetha Jesús jiyotaakeri Saduceo, josampitapaakeri irirori: “¿Otzimikama etarori okovaperota Ikantakaantaitane?”

29 Jakanake Jesús, ikantzi: “Jiroka kovaperotachari, okantzi:

Pinkeme Israel-mirinkaite, irika Avinkatharite Pava, Pinkathari apaniro ikanta irirori.

30 Petakoperotaiyaari, petakoshiretaiyaari, petakoshintsitaiyaari, pampithashire povairi eejatzi.

Iroora kovaperotachari Ikantakaantaitane.

31 Ari okempitaro apitetanaintsiri, okantzi:

Petakotaiyaari pisheninka, pinkempitakaantairi pikaminthairo pivatha eeroka.

Tekatsira pashine Ikantakaantaitane anayirori irokapayeeni.”

32 Ikantanake iyotzinkariite: “Kameethatake, Iyotantenerí, omaperotatya pikantakeri: Aparoni inatzi Pava tekatsi pashine.

33 Osheki okameethatake etakoperotaiyaari, etakoshiretaiyaari, etakoshintsitaiyaari, pampithashire ovanairi. Eejatzi ankempitavakaanaiya aaka, etakotavakagaiya. Iroora ikovakaaperotairi Pava, anayiro

ipometayeetziniri, maaroni jashitakaayeetariri Pava.”

³⁴ Ikanta Jesús, iñaakeri kameetha okaratziki kantakeri, ikantanakeri: “Irootaintsimipiñero piñaapinkathatairi Pava, onantyaari impinkathariventaimi irirori.” Tekatsira kovanaatsine irosampitanairi Jesús.

¿Ipaite charinentariri Cristo?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Ipoña jiyotaantake Jesús tasorentsipankoki, ikantzi: “¿Opaitama pikinkishiretari eeroka, aririka pinkemeri iyotzinkariite, ikantzi irirori: ‘Irika Cristo-tatsine icharinera irinatye David-ni?’

³⁶ Tema Tasorentsinkantsi ñaavaitakaakeri pairani David-ni, ikantake:

Iñaavaitake Pinkathari, ikantavairi novinkatharite:

Pisaikapai nakojanoriki, ampinkathariventante, Irojatziki apaata novasankitaantaiyaariri kisaneyetayetakemiri, ari pimakoryaakitantaiyaariri.

³⁷ Aña ikantzitaita David-ni irirori: ‘Novinkatharite inatzi Cristo.’ ¿Tsikama inkene incharinentyaari?” Ikanta maaroni atziri piyotainchari, onimoyetakeri ikemiri ikantayetziri Jesús.

Iñaaventakoitziri iyotzinkariite

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ipoña ikantake eejatziki Jesús: “Paamaiyaari iyotzinkariite. Osheki inebetaro irovaneenkatzitya, ishametakaayetero iithaarethananaa. Ikovi ñaapinkatha irovethatapiintaityaari iriñeeteririka.

³⁹ Aririka iriyaate pankotsiki japatotapiintaita, ikovapiintziro irosatekakya niyankineki. Ari ikempitari aririka irovaiyaani isheninka, ikovapiintzi irosatekya.

⁴⁰ Jampoyetaro eejatzi kamaimetzinkaro jashiyetaro opanko. Iro josamaninkayetantarori jamanayetapiintzi eero jiyotantaitari. Iro kantamaitacha antarora irovasankitaayeetairi.”

Ashinonkainkaro tsinane
(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Ikanta Jesús isaikimotapaakero jovayeetapiintziri kireeki, jamenaminthatziri oteyetziriri iireekite. Ipokaiyakeni ashaarantzinkari iroteperoyete irirori iireekite.

⁴² Ipoña opokapaake tsinane kamaimetzinkaro, ashinonkainkaro onatzi, otetapaake iroori apimentyakiteeni kireeki, tekatsi antetachane iramanantaitantyaari.

⁴³ Ikantanakeri Jesús iriyotaane: “Anaantake iroka tsinane, anaakeri ikaratzi oteyevetainchari. Omaperora.

⁴⁴ Tema ikaratzi oteyevetainchari osheki, jote-tashitakari tzimakaantatsiri iireekite. Irooma iroka ashinonkainkaro, apintziryaakeri otetakeri oireekite amanantantyaarimi okovayetziri.”

13

Iñaaventakotziro Jesús omporoke tasorentsipanko
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta ishitovanai Jesús tasorentsipankoki, ikantzi aparoni iriyotaane: “Iyotaanarí, pamen-erotya mapi jovetsikantayeetarori, antaro on-ayetzi, ovaneenkavaitaka pankotsi.”

² Ikantzi Jesús: “Maaroni pankotsi okaratzí piñiirika, irootaintsira imporokaitero, eero iñagaitairo peviryaayetachari mapi.”

Iriñeeteri aririka onthonkimataiya
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ipoña itonkaanake otzishiki Olivos, jimonteta-paakaro tasorentsipanko. Ari isaikapaake Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo ipoña Andrés, josampitakeri jantyaatziini, ikantziri:

⁴ “Pinkamantena: ¿Tsikapaitema omatya pikantakeri? Aririka omonkaratzimatakya, ¿tsika onkantyaaka niyotantyaari?”

⁵ Ari jakanake Jesús ikantzi: “Paamaventya jamataviitzimikari.

⁶ Tema osheki kovatsine iramatavitemi apaata, impairyapaakena, inkante: ‘Cristo nonatzi naaka.’

⁷ Ari pinkemakotakero ovayiritaantsi, paamaiya omintharovashiretzimikari, tema ontzimatye omonkarayetya irokapayeeni, tekera omonkaratyaata onthonkantaiyaari maaroni.

⁸ Irantaminthatavakaayetya maaroni nampit-siki inkarate iromityaantayeteri pinkathariyetat-siri. Iriñeetero osheki onikayetya, iriñeetero ee-jatzi osheki intashaaneentayeete. Irootakera etanakyaarone inkemaantsiyeetyaaro irokapay-eeeni.

⁹ Ontzimatyeera paamaayetya. Tema iraakaantaitatyeemi jevaripayeeniki impasanaavaitaitemi pankotsiki papatotapiinta. Impoña iraaheetanakemi isaikayetzira pinkatharijanorentsi okantakaantzirora paventaana, ari piñaaventayetainari janta.

¹⁰ Iro kovaperotacha iretyaaro atziripayeeni inkemakotairo Kameethari Ñaantsi maaroni nampitsiki.

¹¹ Aririka irayeetanakemi, eero pikan-tashiretzi: ‘¿Opaitama nonkanteriri?’ Tema Tasorentsinkantsi iyotakaimirone opaita pinkanteri, tera eeroka ñaavaitashitachane.

¹² Ari iriñeetake aakaanterine irirentzi irova-maakaanteri. Piñe aakaanterine itomi. Piñe ova-maakaanterine ashitariri ikisaneentanakeri.

¹³ Oshekira piñeero inkisaneentaitemi okantakaantziro pipairyaana pikempisan-taanara naaka, iro kantamaitacha aririka pinkantaitanakityeero paventaiyaana, aritake novavisaakotaimi.

¹⁴ Aririka piñaakeri ipaitayeetziri ‘Pinkaari Aperotantaneri’ isaikapaake tsika te inintakaitziri, inkarate nampitaiyaarone apaata jaka Judea-ki, ontzimatyeeera ishiyayetai tonkaari otzishiki. Tema iro iñaaventakeri pairani kamantaneri Daniel-ni.” (Maaroni ñaanayetairone iroka, okovaperota inkemathatairo.)

¹⁵ “Pisaikirika jakakiroki pipanko, ari pimpoña pishiyanake, eerora pikyaapanaatzi paapanaate tsika ompaitya.

¹⁶ Povanekirika pisaiké, eero paapanaatziro pi-ithaare.

¹⁷ ¡Inkantamacheetero apaata onkarate thomonteyetatsine, eejatzi onkarate tzimayetat-sine eentsite eeniro ithotzi!

¹⁸ Pamaneri Pava, onkantya aririka pishiyayetake, eero omonthaantami kyaarontsi.

¹⁹ Tema antaro iriñeetero irashinonkaiya apaata. Pairani ovakera jovetsikayeetakero

kipatsi, irojatzi iroñaaka, tera iriñeetero kempityaarone iroka ashinonkaantsi. Eero apiita iriñeetairo eejatzi kempityaarone.

²⁰ Eeromi ishintsitake Avinkatharite joimairentziro ashinonkaantsi, tekatsi avisakotaatsinemi. Ikamintha intzimayetai jiyoshiiyetairi irirori, aventaayetaiyaarine, irootakera joimairentantakarori ashinonkaantsi.

²¹ Aririka pinkeme inkantaitemi: ‘Jirika Cristo.’ Pashine kantemine: ‘Jirinta Cristo,’ eerora pikempisantziri.

²² Tema impokayetapaake kempitakotyaarine Cristo, kempitakotyaarine kamantantaneri. Ari intasonkaventantashiyetapaakya, inkovavetya iramatavitemi ikaratzi jiyoshiitairi Pava.

²³ Paamaventayetyaara eeroka, aritakera nokamantzitayetakamiro.”

Impiyantaiyaari Itomi Atziri
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ “Apaata, aririka onkaratapaake jashinonkaita antaro, ari intsivakake ooryaa, eero joorentaa kashiri,

²⁵ inthopiryaayete impokiro inkiteki, maaroni oorentayetachari inkiteki imporokayete eejatzi.

²⁶ Aripaitera impokai Itomi Atziri inkenantapaiyaaro menkori, iriñeetavairo ishintsinka eejatzi irovaneenkaro.

²⁷ Impoña irotyaantakeri maninkariite, irapatotairi ikaratzi jiyoshiitaitakeri nampiyetarori maaroni tsikarika jaka kipatsiki, irojatzi tsika ochen-tetapaa.

28 Arira okempitaro piñaapiintziro eereshiyetai pankirentsi, piyotzi osarentsipaitetzimatai.*

29 Iroora piyoteri eerokapayeeni, aririka piñaayetakero nokamantayetakemiri, okarikitzimataana.

30 Eerora ikamayetzita irika asheninkapayeeni, irojatzi iriñaantayeetakyaarori nokamantayetakemiri. Omapero.

31 Eerora okantaitaatyaaani piñeero inkite eejatzi kipatsi, irooma noñaaneyetakari omaperoitaaty-eeroni iroori.

32 Tema apaniro ikantakaaro Ashitairi jiyotziro tsikapaite omonkarayetya. Tera jiyotziro Itomi, iri ovatsipero maninkariite saikatsiri inkiteki.

33 Paamaiya, aamaventa pinkantya, pamane. Tera piyote tsikapaite omonkaratantyaari.

34 Okempitattyaaaro aririka iriyaate shirampari intaina. Irookanakero ipanko, inkantayetanakeri maaroni iromperatane opaitarika iranteneriri. Eejatzi inkempitaakeri kempoyaaventarori pankotsi, inkantanakeri: ‘Paamaventaiyaana.’

35 Paamaiya eeroka, tema te piyote tsikapaite impiye ashitarori ipanko, tsireniiteeni, niyankiitepaite, iriñaapaitetakerika tyoopi, onkitaitamanairika,

36 onkantyaama aririka iromapokairo impiye, eero iñaapaimi pimaye.

37 Okaratzi nokantayetzimiri eeroka, irootakera nokantayetzitariri eejatzi maaroni: Paamaiya.”

* 13:28 Kantakotachari jaka “pankirentsi,” irojatziro ikantayeet-ziri “higuera,” iro shookatsiri pashineki nampitsi.

14

Ikamantavakaita irakaanteri Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ari kapatapaaka apite kitaite joimoshirenkapiintaitziro Anankoryaantsi, jovantapiintaitarori eejatzi tantaponka. Ari ikamantavakaari ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, ikantavakaiyani: “Thame amataviteri Jesús ayeri, ovakaanteri.

² Iro kantacha eerora amaimanetziri kitaite joimoshirenkaita, ikisakoventarikari atziriite.”

Isaitantaitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Ikanta ikenanai Jesús Betania-ki, ipankoki Simón pathaavaivetachari. Ari isaikake jovaiyani. Areetapaaka tsinane amakotake kasankaari. Iyoshiita ovaa inchateya paitachari “nardo,” osheki ovinaro, kameetha okantaka onaki jovetsikaitziro mapi opaita “alabastro.” Osataakotakero opatziki, osaitantakari ipatziitoki Jesús.

⁴ Kisanaka ikaratzi ñaakerori, ikantavakaanaka: “¿Opaitama aparatantarori kasankaari?”

⁵ Aririkami ompimantya, iragaitemi osheki kireeki inkaratemi 300 denario ampashityaaririmi ashinonkainkari.” Ikisanakero tsinaneka.

⁶ Ari ikantzi Jesús: “Piñaashityaaro, ¿Opaitama pikisantarori? Kameetha okanta noñaakero naaka antakeri.

⁷ Ari inkantaitatyeeni ashinonkainkari piñeeri pintsipatyaari, pinkoverika petakotyaari, ari pim-pashitakyaari. Irooma naaka, eerora okantaitatyaani piñeena pintsipatyaana.

⁸ Iroka tsinane antatziiro aavyiiri iroori, ee-vatake osaitantanaro kasankaari omotaitatyaaro aririka inkitaitakena.

⁹ Aririka inkamantantayeetairo Kameethari Ñaantsi, inkinkithatakoitairo tsinaneka, ari onkantya iroshiretantaityaarori antakeri iroori. Omaperora.”

Ikinkishirya Judas iraakaanteri Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ikanta Judas Iscariote, jiyaatashitakeri ijevare omperatasorentsitaari impimanteri Jesús. Iriivetaka karavetariri 12 iriyotaane.

¹¹ Antarora ikimoshiretaiyanakeni jevari, ishinetaakeri imperi kireeki. Jamemenatanakero Judas tsikapaite iraakaanteri Jesús.

Overaantarori jovakaanaari iriyotaane

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Areetapaaka etarori kitaite jovantapi-intaitarori tantaponka, jovamaapiintaitzi eejatzi jovaitari kitaiteriki Anankoryaantsi. Josampitakeri iriyotaane Jesús, ikantziri: “Iyotaanari, ¿Tsikama onkotsitakaanteka aaka?”

¹³ Ari ikantanakeri apite iriyotaane: “Piyaate nampitsiki. Ari pomonthaiyaari shirampari jaakotziro ijiñaate kovityaaniki. Poyaatzishitanakeri,

¹⁴ tsikarika inkyaapai, pinkanteri ashitarori ipanko: ‘Ikovi iriyote iyotaanari tsika janta irovakaiyaari iriyotaane.’

15 Ari iroñaakanakemiro jenoki ipanko, antaro okantaka jovetsikaitakero maaroni inkene irovaitya. Ari ponkotsitakaanteri oyaari.”

16 Jatake iriyotaane areetaka nampitsiki. Jiñaakero okaratzi ikantakeriri, ari jonkotsitakaanterikeri iroyaari.

17 Okanta osheetyaanake areetapaaka Jesús, it-sipatapaakari eejatzi 12 iriyotaane.

18 Ikanta jovaiyanira, ikantzzi Jesús: “Pikaratakera payootana, tzimatsira aparoni pithokashityaanane. Omaperora.”

19 Ovashire ikantaiyanakani. Josampitayetanakeri, ikantziri: “¿Naakama pithokashityaamine?” Pashine osampitziri: “¿Naakama?”

20 Ikantzzi Jesús: “Iriitake aparoni pikaratakera payootakena.

21 Kyaaryoora impeyakotya Itomi Atziri, tema irootake josankinatakoyeetakeriri pairani. Ikan-taitake: ‘¡Ikantamacheetziri aakaanterine! Eero itz-imaajaitzimi irirori.’ ”

22 Eenirora jovaiyani, jaakero Jesús tanta. Ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipayetakeri iriyotaane, ikantziri: “Poyaaro, novatha onatzi.”

23 Ipoña jaakotakero imiretairi, ipaasoonkeventakero, ipakotakeri iriyotaane, jirayetake maaroni.

24 Ikantziri: “Niraanera onatzi, iro shitovatsine iravisakoshiretantaiyaari osheki. Irootake oñaakantaperoterone antzimotavakaiyaari.

25 Eerora niritaaaro, irojatzzi apaata tsika impinkathariventantai Pava, ari napiitairori. Omaperora.”

Iñaaventziro Jesús irookaventante Pedro
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Ikanta jamampaakotanakari Pava, jataiyanaini tonkaariki otzishi Olivos.

²⁷ Ikantzi Jesús: “Irootaintsira pookaventaiyenane tsireni. Tema josankinaitake pairani kantasiri:

Noveri aamaakoventariri oisha, ari inthonkya iroivaraayetanakya ipira.

²⁸ Iro kantacha, aririka nañagai, Galilea-kira noyaapaimi.”

²⁹ Ipoña ikantzi Pedro: “Aritaima irookaventakemi pashinepayeeni, eero nomatziro naaka.”

³⁰ Ikantzi Jesús: “Iroñaaka tsirenika, tekeraata irapiitero iriñe tyoopi, mavasatzi pinkantake: “Te noñiiri Jesús.’ Omaperora.”

³¹ Eekero ishintsitatzi Pedro, ikantzi: “Eero nookaventzimiitsi, kempitaka ari ankarate ankame.” Ari ikantaiyakeni eejatzi maaroni.

Jamani Jesús Getsemaní-ki
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ikanta jareetaiyakani Getsemaní-ki, ikantapaakeri iriyotaane: “Ari pisaikavake jaka, noñaañaatavake.”

³³ Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo ipoña Juan. Antaro jiraashiretakotapaaka.

³⁴ Ikantziri: “Ovamaimatyaanara novashirenka. Ari pisaikaiyavakeni eeroka, pinkayempite.”

³⁵ Jovaaneentanaka kapicheeni irirori. Otyeerovapaaka kipatsiki, jamanapaake, onkantya eero ikemaantsitaromi avishimoterine.

36 Ikantziri: “Ashitanarí, tekatsi pomerentsitzimotemine eeroka. Nokovaveta pintsiparyaakoventenami onkarate nonke-maantsityaari. Iro kantacha eero pimatano okaratzi nokovavetakari naaka, iro pimate opaita pikovakaakenari eeroka.”

37 Ipoña ipiyapaaka, iñaapaatziiri imagaiyini. Ikantapaakeri Pedro: “Simón, ¿Opaita pimaantari? ¿Tema pinkisashityaaro pivochoki?”

38 Pinkayempite, pamane, otzimikari pikenakaashitane. Tema te pinkisashivainetya, osheki inaveta kameethatatsiri pikovavetari panterimi.”

39 Eejatzi ipiyanaa, amanapai. Irojatzí japiitapai ikantayetakeri inkaaranki.

40 Ikanta ipiyapaa, eejatzi iñaapairi jimagaiyini, tema antaro okantaka ivochoki. Ikaanivaitzi iriyotaane, te iriyote tsika inkante.

41 Iro mavatanaintsiri ipiyapaaka, ikantapaakeri: “¿Irojatzima pimagaiyini? Monkaratapaakara irakaantaitantyariri Itomi Atziri, iragaiteri janta kaariperoshireki atziri.

42 Pintzinaye, thame aatai. Okarikitzimatapaakera pithokashityaanane.”

Jagaitakeri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Iñaavaiminthaitzi Jesús, areetapaaka Judas ikaravetapiintari. Osheki itsipatapaakari, jamayetake irovathaamento, ipasamento. Irotyaantane inatzi pinkathariite apatoventariri Jesús: Ijevare omperatasorentsitaari, iyotzinkariite, ipoña antarikonaite.

44 Tema Judas, pithokashitantachari, ikantzi-takari inkaaranki iramanevo: “Tsika intzime non-intaaporotapaake, iriitake, poosoteri, paanakeri.”

45 Ikanta jareetapaaka, jontsitokapaakari okarikiini Jesús, ikantapaakeri: “Iyotaanarí.” Inintaaporotapaakeri jovethatapaakari.

46 Joirikaitapaakeri Jesús, joositapaakeri.

47 Ikanta aparoni tsipatakariri okarikiini Jesús, inoshikanakero iyotsirote, itotzitakeri iyempita irotzikatane ijevare omperatasorentsitaari.

48 Ipoña ikantzi Jesús: “¿Naakama koshintzi, pamashitantanari povathaamento, pipasamento?”

49 Tema nokantaitatya piñaapiintana niyotaantzi tasorentsipankoki ¿Kaarima paantana janta? Ari onkantya, iro omonkaratantyaari josankinatakoitakenari pairani.”

50 Shiyeyanakani iriyotaane, jookaventaitanakeri apaniro.

Evankari shiyainchari

51 Tzimatsiya evankari oyaatakoventanakeriri Jesús. Ikithaavetaka. Iro kantamaitacha joirikaveetakarira irirori,

52 jookanakero iithaare ithañaanakara, ishiyamerekitashitanaka.

Japatoventaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Ipoña jagaitanakeri Jesús ijevajanoreki omperatasorentsitaari. Ari japatotaiyakani maa-roni ijevare omperatasorentsitaari, itsipatakariri antarikonaite, ipoñaapaaka iyotzinkariite.

⁵⁴ Ikanta Pedro noshikaka irirori ipoki ineetsiini, jonyaatakoventakeri Jesús, irojatzí jareetan-tapaaka osaikira ipanko ijevajanore omperatasorentsitaari. Ari ikatziyapaakari itsipatapaakari iromperatanepayeeni, jakitsitaiyani paampariki.

⁵⁵ Ikanta ijevarepayeeni omperatasorentsitaari itsipatakari ikaratzi apatotainchari, jamenave-taka impaitya thaiyakotyaarine Jesús onantyaari irovakaanteri.

⁵⁶ Tzimavetaka osheki thaiyakovetapaakariri, te omonkaratavakaamaita okaratzi ikantayevetakariki pashinepayeeni.

⁵⁷ Opoña ikatziyanaka aparopayeeni, ithaiyakotanakariki Jesús, ikantzi:

⁵⁸ “Nokemiri naaka chapinki irika, ikantzi: ‘Ari nomporokakero tasorentsipanko, irovetsikane atziri, iro avisavetakya mava kitaite nonthonkya novetsikaineri naaka pashine, kaari ipomerentsita atziri irovetsikairo.’”

⁵⁹ Tera, onashiyetaka okaratzi ikantayetakeriki pashine.

⁶⁰ Ipoña ikatziyanaka ijevajanorite omperatasorentsitaari, josampitanakeriki Jesús, ikantziri: “¿Opaitama kaari pakanta? ¿Tema pinkeme okaratzi ikantakoitzimiri?”

⁶¹ Irojatzí jimairtake, te irake. Japiitziri josampitziri: “¿Eerokama Cristo, Itomi Tasorentsitakaaneri?”

⁶² Jakanake Jesús, ikantzi: “Naakatake. Irootaintsi piñeeri Itomi Atziri intsipataiyaari irakojanoriki Pava impinkatharite. Impoña piñeeri eejatzí impiye inkenapai menkoriki.”

⁶³ Ikanta ikemakera jevajanori, jaanakero

iithaare isaperyaakero ikisanakara, ikantzi: “¿Tzimatsima pashine ankoverti inkamantakoiteri?

⁶⁴ Pikemaiyakeri maaroni ithainkakeri Pava. ¿Tzikama pikantaiyinika eeroka?” Ikantzi maaroni: “¡Tzimataike ikenakaashitane! ¡Ontzimatyee inkame!”

⁶⁵ Tzimatsi aparopayeeni choontavorotanakeriri. Tzimatsi pashine otzimikaporotakeriri, ipoña ikaposavaitziri, ikantzi-maitari: “¿Intsityaa piyote kamantantaneri?” Imatzitakaro eejatzi iromperatane jevajanori, ipasavorovaitakeri.

Ikantzi Pedro: Te noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Isaikakera Pedro irirori jakakiroki, shitovapaake tsinane irotzikatane ijevajanore omperatasorentsitaari.

⁶⁷ Oñaapaakeri Pedro jakitsita paampariki, okantziri: “¿Tema eeroka itsipataranki Jesús irika Nazaret-satzi?”

⁶⁸ Jotekanakero Pedro, ikantanake: “Tetya, te niyote ipaita pikantanari.” Shitovanake kapicheeni. Irojatziiñaantanakari tyoopi.

⁶⁹ Okanta osamaniityaake, oñagairi eejatzi, okamantakeri ikaratzi akitsitachari, okantziri: “Iri-jatziitara irika.”

⁷⁰ Japiitanakero Pedro jotekiro. Tekera osamanite, japiitanakero ikaratzi saikaintsiri josampitziri, ikantziri: “Eerokatake itsipata Jesús, tema Galilea-satzi pinatzi, iriivaitake ikantziro iñaavaitzi.”

⁷¹ Ikantzi: “Te niyoteri pikantanari. Jiyotzi Pava omapero nokantzi, nothaiyarika, irovasankitainaata.”

⁷² Ari japiitanakero iñaanake tyoopi, kantanaka apite japiitakero. Ikinkishiryaaanakero Pedro ikantakeriri Jesús: “Tekera apitetanake iriñe tyoopi, mavasatzi poteke, pinkante: ‘Te noñeeri Jesús.’” Iraanaka ikinkishiryaaanakerora.

15

Jagaitanakeri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Okanta okitaimanai, japatotaiyamanaa maaroni ñaapinkatharentsi: ijevare omperatasorentsi-taari itsipatakari antarikonaite, ipoña iyotzinkari-ite, osheki iñaaventakeri Jesús. Ipoña joosoi-tanakeri, jagaitanakeri isaikira Pilato.

² Josampitavakeri Pilato, ikantziri: “¿Eeroka ivinkatharite judío-payeeni?” Jakanake Jesús, ikantzi: “Irootake pikantakeri.”

³ Ikanta ijevare omperatasorentsitaari, ikisaneentanakeri, ithaiyakovaitanakari.

⁴ Japiitanakeri Pilato josampitziri: “¿Tekatsima pinkanteri eeroka? ¿Tema pinkeme okaratzi ikantakoyeetzimiri?”

⁵ Te irake Jesús. Ipampoyaaminthatanakeri Pilato irika Jesús.

Jiyakoventaitziri Jesús

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Tzimatsi jantapiintziri Pilato: Maaroni osarentsi aririka iroimoshirenkaiyaani judío-payeeni,

jomishitovakaantzi aparoni isheninka jaakaan-taitziri, tsikarika intzimerika inkovakeri.

⁷ Tzimatsi aparoni paitachari Barrabás, itzimi jashitakoitziri itsipayetakari ikaraiyini jovantake, jovayiritari ivinkatharite.

⁸ Ikanta ipokaiyapaakeni atziri, ikovakotapaakeri Pilato irantero jametapiintari.

⁹ Jakanake Pilato, ikantzi: “¿Iriima pikovi nomishitovakaanteri ipaitaitziri ‘Ivinkatharite judío-payeeni?’ ”

¹⁰ Jiyotzi Pilato, ikisatya ijevare omperata-sorentsitaari jaakaanantakariri Jesús.

¹¹ Iro kantamaitacha ijevarera omperata-sorentsitaari, jotsimaakeri atziriite inkante: “Iro kameethatatsi iromishitovaiteri Barrabás.”

¹² Japiitanakeri Pilato josampitziri: “Irika ipaitaitziri ‘Ivinkatharite judío,’ ¿Tsikama nonkanterika?”

¹³ Ikantzi ikaimaiyini atziri: “¡Pimpaikakotakaan-terivé!”

¹⁴ Ikantzi Pilato: “¿Tzimatsima kaariperori jantakeri?” Eekero ishintsitatzi ikaimaiyini ikantzi: “¡Pimpaikakotakaanterivé!”

¹⁵ Ikovanake Pilato iranteneri ikovakeri atziripayeeni, jomishitovakaanakeri Barrabás. Iri ipasatakaantanake Jesús, jagaitanakeri impaikakoiteri.

¹⁶ Ikanta ovayiriite ikyaakaanakeri Jesús ipankokira Pilato, ipaitaitziro “Pretorio.” Ari japatotakaanaitakeriri maaroni ovayiri.

¹⁷ Ikithaatapaakeri kithaarentsi jonkero-maiperotatsiri kempitarori ikithaayetapiintari pinkathariyetatsiri. Ipoña jamathaitakaitakari

kitocheetapo.

¹⁸ Iroora jantantarori iroka, tema ithainkimavaitatziiri. Ikaimakotzimaitari, ikantzi: “jirikataa ivinkatharite judío-payeeni!”

¹⁹ Ipoña jomposainavaitantakari savoro. Ichoontaporovaitakeri. Jotyeerovashitzimaitari iriñaapinkathaterimi ikantzi.

²⁰ Ari jeshitakero ishironzimentavaitakari. Isapokaineri ikithaatakeriri inkaaranki, ikithaatairi iithaare. Jaanakeri impaikakoteri.

*Ipaikakoitziri Cristo irojatzi ikamantakari
(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)*

²¹ Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro ipoña Rufo, jomonthaitakari jareeta irirori nampitsiki, ishintsiventaitakeri iranatanakero impaikakotantaityaariri Jesús.

²² Jagaitanakeri tonkaariki opaita “Gólgota” (akantziri aaka: “Atziriitoni.”)

²³ Ipaikoitapaakeri imire ikonovaitakero kepishaari, te irirero.*

²⁴ Ipoña ipaikakotaitakeri. Ikanta ovayiriite itsiparyaaavakaakaro ikithaayetari Jesús, ikempitakaantakero iñaaretaita iro iriyotantyaari intzime ayerone.

²⁵ Aritake jenokiityaapaake ooryaatsiri, ipaikakotaitakerira Jesús.†

²⁶ Josankinaitake kantakaantakerori ipaikakoitantakariri, okantzi: IVINKATHARITE JUDÍO-PAYEENI.

* **15:23** Iroka kepishaari opaita “mirra.” Iro joitaitziriri atziri, ijempavathatantyaari, eero ikemaantsivaitanta aririka irovasankitagaiteri. † **15:25** Iro ikantayeetziri pairani: joveraaka ooryaa 3.

27 Ari itsipataitakeri ipaikakoitziri apite koshintzi, ikatziyakotaka aparoni irakojanoriki, pashine irampateki.

28 Ari omonkaratakari osankinatainchari pairani, okantzi:

Itsipataitakeri kaariperoshiretatsiri.

29 Ithainkimavaiyetakeri ikaratzi avisayetatsiri janta, jotekainata, ikantziri: “Aña eeroka porokirori tasorentsipanko, iro avisake mava kitaite povetsikairo eejatzi.‡

30 ¿Ipaitema kaari payiitanta ipaikakotaitakemi povavisaakotaiya?”

31 Irojatziki kantakeri eejatzi ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, jovashiyaventari, ikantavakaiyani: “Jovavisaakotziri pashine, ¿Kaarima imatantaro irovavisaakoty irirori?”

32 ¡Intsityaa irayiite Cristo-vetachari ipaitaitziri ‘Ivinkatharite Israel-mirinkaite,’ omatantyaari ankempisanteri!” Jimatzitakaro eejatzi itsipatakari ipaikakota, ithainkimavaitakeri.

33 Ikanta itampatzikatapaake ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsirenitanake, irojatziki sheeteeni ithaperotanakara ooryaa.§

34 Ari ikaimanake Jesús shintsiini, ikantanake: “¡Eloi! ¡Eloi! ¿Lama sabactani?” (Iro ikantaitziri

‡ 15:29 Iro jametaiyarini judío-payeeni jotekainata, aririka inthainkashiryaante. Iro kempitarori ametaiyarini aakapayeeni, aririka ookote atziri anthainkashireteri, ankante: “¡Piñaakerol! ¡Pikemakero!” § 15:33 Iro ikantayeetziri pairani: joveraanaka ooryaa 6, ari omapokapaakari otsirenitanake irojatziki joveraanaka ooryaa 9.

añaaneki aaka: “Pava, Pava, ¿ipaitama pookaventantakanari?”)

³⁵ Ikanta irikapayeeni saikaventakeriri Jesús, ikemavetavakari ikaimanake. Ikantanake: “Pinkemeri, ikaimatziiri Elías.”

³⁶ Ishiyapainta aparoni, jomitsiyaatapaintzi manthakintsi kepishaariki, jankoviitakeneri savoropankeki, jovaankakotakeneri irat-simiyaatero, ikantzi: “Añaavakeriita ari impokake Elías irovayiitairi.”

³⁷ Ipoña japiitanakero ikaimanai shintsiini, tera iraneenkatanai.

³⁸ Okanta janta tasorentsipankoki, saperyaanake niyanki tontamaitatsiri ithatashiitzirori, opoñaanaka jenoki irojatzzi osaaviki, apikota okantanaka.

³⁹ Ikanta ijevare ovayiriite katziyaventakariri eejatzzi Jesús, iñaakerira ikaimanake shintsiini ikamantanakari, ikantanake irirori: “Omaperove-tatyaama Itomintari Pava irika.”

⁴⁰ Tzimatsi eejatzzi tsinane amenaiyeentsini jantyaatziini. Jiroka okaraiyini: María Magdalena, Salomé, María iriniro iyaapitsi Jacobo ipoña José.

⁴¹ Irokapayeeni tsinane irootake tsipatakariri pairani Jesús Galilea-ki, osheki ampitakoyetak-eriri. Otsipataro eejatzzi pashine tsinanepay-eeni oyaatapaakeriri Jesús ipokakera Jerusalén-ki.

Ikitaitakeri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Aritake sheetyaanake. Irootake kitaite jamenarontapiintaita iroyaari osaitekira, kitaite imakoryaantaitari.

⁴³ Ikanta José poñaachari nampitsiki Arimatea, ikaratapiintziri japatota jevariite, irijatzi oyaaventariri Pava impinkathariventantai. Te intharove jiyaatashitanakeri Pilato, ikantapaakeri: “Pishinetenari nonkitatairi Jesús.”

⁴⁴ Tema jomapokapaakeri Pilato, te iriyovetya kamakera Jesús. Ikaimakaantakeri ijevare ovayiriite, josampitakeri omaperorika ikamake Jesús.

⁴⁵ Ikamantaitakerira Pilato, ishinetaineri José iraanairi.

⁴⁶ Jamanantashitakeri kithaarentsi jentamaitatsiri. Ikentakoryaakotairi, japonatakeri. Jovakotakeri jimorontashiitziri kaminkaripayeeni shirantaaki, joipinakaantake mapi, joshepitakotantakari.

⁴⁷ Okanta María Magdalena otsipatakaro María irinirora José, amenaiyakeni iroori tsika jovaitakeri.

16

Jañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Avisanake kitaite jimakoryaantaitari. María Magdalena, otsipatakaro pashine María irinirora Jacobo, opoña Salomé, amanantaiyakeni kasankaari, iyaate otziritantaiyaarimi Jesús-ni.

² Okanta okitaitamanai domingo, ananenka-manaka iyaate omoroki jovaveetakarira Jesús. Aritake shitovimatapaake ooryaatsiri areetzimataapaakara janta.

³ Okantavakaiyani: “¿Impaityaaka otamikerone mapi jashitakotantaitakariri?”

⁴ Iro amenavetapaaka, oñaatzi otamikaka mapi, tema antaro mapi oni.

⁵ Kyaapaake omoroki jovaveetakarira. Oñaashitapaaka aparoni evankari isaikake akojanoriki, okitamaanikitake iithaare. Otharovaiyanakeni.

⁶ Ipoña ikantanakero irirori: “Eero pitharovi. Iriima pipokashiveta Jesús Nazaret-satzi, ipaikakotaitakeri chapinki. Añagaira, te isaike jaka. Pamenero jovaveetakari.

⁷ Pimpiyanake, pinkamantayetairi iriyotaane, pinkantairi eejatzi Pedro arira iriyaatai Jesús Galilea-ki, ari piñaayetairiri. Aritake ikamantzi-takami.”

⁸ Oshiyapithatanakaro omorona, ompevaitanaka. Tekatsi pashine atziri onkamantanake, tema otharovanakitzi.

*Joñaakaaro María Magdalena
(Jn. 20.11-18)*

⁹ Aritake añagai Jesús kapichekitaite domingo, iro jetanaa joñaakaaro María Magdalena jovashinchagairi pairani jaakavetaro karatatsiri 7 peyari.

¹⁰ Irojatzii iyaatashitantanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaatziiri jiraavaitaiyani, okamantapaakeri oñagairi.

¹¹ Ikanta ikemavetaiyavakaro oñagairi Jesús jañagai, te inkempisantaiyeroni.

*Joñaakaari Jesús apite iriyotaane
(Lc. 24.13-35)*

¹² Ikanta Jesús, joñaakaari apite iriyotaane jiyaataiyini avotsiki, ipashinevorotapai kapicheeni.

13 Ari ipiyeeyanakani irirori, ikamantaveta-paakari ikarataiyini. Ari ikempitaitakeriri eejatzi, te inkempisantaiteri.

Jotyaantziri Jesús iriyotaane

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Ikanta jovavaiminthaitaiyani 11 iriyotaane, ari joñaakakariri Jesús, ikaminaathatapaakeri, iñaakerira kisoshire ikantayetaka, te inkempisan-teri ikaratzi ñaayetairiri jañagai.

15 Ikantapairi: “Piyaate pothotyeero maaroni kipatsi. Piñaaventaineri atziripayeeni Kameethari Ñaantsi.

16 Tsikarika intzime kempisantavakerone, oviinkaatanachane, iriitakera avisakoshire-taatsine. Iriima kaari kempisantavakerone, irovasankitaitaateeri.

17 Jiroka inkantayetanakya inkarate kempisan-tanaatsine: irovashinchaayetairi jaakayetziri pe-yari impairyeeena naaka. Iriñaavaitayetairo kan-tashivaiyetachari ñaantsi.

18 Aririka iroirikavetyaari maranke, aririka iriravetyaaro piyantatsiri, tekatsi onkanteri, eero ikami. Ari onkantake irovashinchaayetairi mantsiyaripayeeni eejatzi.”

Jovajenokaa Jesús inkiteki

(Lc. 24.50-53)

19 Ithonkanakero Avinkatharite ikaman-tayetakeri, irojatzi jovajenokantaari inkiteki, itsipatapaari Pava ipinkathariventantapai. Isaikimotapairi irakojanoriki.

20 Ikanta jiyataiyanakeni iriyotaane, ikaman-tantake maaroni nampitsiiteki. Avinkatharite

matakaayetakeriri, jantakaayetakeri kaari
iñaapiintayeetzi, ari onkantya iriyotantaityaari
omaperotatya ikamantantayeetzi. Ari
onkantyaari.

**KAMEETHARI ÑAANTSÍ: Ñaaventaitzirira
Avinkatharite Jesucristo**
**The New Testament in the Pichis Ashéninka language of
Peru**
**El Nuevo Testamento in la Pichis Ashéninka lingua de
Peru**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka, Pichis

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

b72f15e8-2b09-5a3e-bcda-702eafc504d4